

Leto XVIII. številka 227

DIREKTOR BORBE.
VELJKO VLABOVIČ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIČ
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petke — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

• LJUDSKA PRAVICA •
• USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1951 • MED NARODNO-SVO-
BODILNO BORBO JE IZBA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

VI. REDNO ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE FLRI

Živahna razprava o predlogu NOVEGA VOLILNEGA ZAKONA

Ljudski poslanec Maks Šnuderl je ovrgel trditev poslanca Milivojevića, da se s posrednimi volitvami krši naša ustava. — Ljudski poslanec dr. Marijan Breclj se je dotaknil nekaterih komentarjev k predlogu volilnega zakona v inozemstvu. — Oba sveta sta potrdila uredbe Zveznega izvršnega sveta

Včeraj po 11. uri je Ljudska skupščina Federativne ljudske republike Jugoslavije nadaljevala svoje delo. Skupni seji Zveznega sveta in Sveta narodov, 27. po vrsti, je predsedoval Josip Vidmar. Nadaljevala se je sinoči začeta diskusija o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih, o izvolitvi in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev. Na včerajšnji skupni seji so v diskusiji o predlogu novega volilnega zakona sodelovali ljudski poslanci: Maks Šnuderl, Drago Gizdič, Josip Cazi in dr. Marijan Breclj. V svojih izjavah so se najbolj zadrževali pri tistem delu predloga volilnega zakona, ki govori o volitvah poslancev zbora proizvajalcev v Zvezni ljudski skupščini. Govorniki so izjavili, da bodo glasovali za predlagani volilni zakon.

NI GOVORA O KRŠITVI USTAVNIH NAČEL

»Besedo ima ljudski poslanec dr. Maks Šnuderl.« je dejal predsedujoči v začetku skupne seje. Poslanec Šnuderl je v kratkih in jedrnatih izjavah odgovoril poslancu Jožu Milivojeviću, ki je v sinočnji diskusiji med drugim govoril o tem, da predlog novega volilnega zakona krši nekatera načela, ki so izražena v ustavi.

Poslanec Šnuderl je poudaril, da o kršitvi ustavnih načel ni govora. Napačno je naziranje, češ da so bile neposredne volitve v vseh časih in da bodo ostale edina demokratična oblika volitev. Kar se tiče individualnih kmetov, ki ne sodelujejo pri volitvah v zbor proizvajalcev, je dr. Šnuderl dejal, da tu ne gre za noben problem, ker bo praktično 95 odst. kmetov sodelovalo pri teh volitvah, ker so člani raznih združenj organizacij.

»Ne vem,« je rekel med drugim narodni poslanec Maks Šnuderl, »komu koristijo občiti, da kršimo ustavo, in zakaj je bilo to treba pred to skupščino poudariti, ker so argumenti, ki smo jih slišali, bolj ali manj teoretični

in brez posebnega političnega pomena.

Predlog volilnega zakona so izdelovali naši najboljši strokovnjaki, ki zelo dobro vedo, kaj je predpis in kdo naj v zakonih izjavja ustavna načela. Kot predlagatelj je tu nadalje Zvezni izvršni svet, ki ima nalogo, zagotoviti zakonitost in izvajati zakone. Končno je znano, da zakonodajni odbori zvesto čuvajo ustavnost predpisov, ki jih izdajajo.

Tovariš Milivojević pravi, da načelo posrednih volitev predstavnikov v svet proizvajalcev krši ustavna načela. Izdali pa smo splošni zakon o ljudskih odborih, ki je zamenjal celo poglavje ustave iz 1946. leta in ki smo ga sprejeli s kvalificirano večino in razglasitvijo na skupni seji obeh domov. To pomeni, da ima splošni zakon o ljudskih odborih po vsebini in obliki ustavni značaj in da so njegova načela ustavna načela.

Ali je torej možno trditi, da posredne volitve v svet proizvajalcev niso ustavno načelo? Ni možno!

Napačno je mnenje — je nadaljeval poslanec Šnuderl — da so neposredne volitve za vse čase, povsod in za vse družbene sisteme edino demokratične. Ne idealizirajmo nekaterih načel v pogojih komunizma in sploh težko sprejeti kak drug sistem kot sistem delegatov in delegacij, ker je to družbena oblika s kolektivnim gospodarskim, političnim in kulturnim življenjem, ki se ne cepi na individualne koristi, ki bi ustvarjale pogoje za neposredne volitve predstavnikov. V komunizmu je delegatski sistem napredna in demokratična oblika.

Potemtakem predstavljajo posredne volitve v republičke zbore proizvajalcev in v zvezni zbor proizvajalcev po mojem mnenju s stališča družbenega razvoja naravnih in logičnih politično-pravnih izrazov. Ne tolmačite ustavnih določb samo dogmatično, pozitivistično in formalistično. Predvsem je treba dobro poznati ustavne

določbe — kar pogrješamo pri tovarišu Milivojeviću — potem pa je treba gledati ustavne norme v luči družbenih odnosov in vzeti kot izhodišče tisto sociološko bazo, iz katere je norma zrasla.

Izvajanja ljudskega poslanca Maks Šnuderla so poslanci pozdravili s plaskanjem.

SLABOSTI DELA POSLANCEV

Nato se je javil k besedi ljudski poslanec Drago Gizdič. Poudaril je velik pomen novega volilnega zakona, ki se razlikuje od dosedanjega volilnega zakona, kakor tudi od volilnih zakonov drugih držav. Poslanec Gizdič se je zlasti zadržal pri tistem delu zakonskega predloga, ki govori o pravicah in dolžnostih ljudskih poslancev.

»Ze s svojim prvim členom,« je med drugim dejal poslanec Gizdič, »razširja ta zakonski predlog pravice in dolžnosti ljudskih poslancev. Ne da bi podcenjeval velike uspehe skupščine, je bila slabost v dosedanjem delu mnogih izmed nas, pa tudi skup-

ščine v celoti, v tem, da mi ljudski poslanci nismo enako sodelovali v delu skupščine, v tem da mnogi izmed nas niso vzdrževali tesnejših zvez z volivci. Eden izmed osnovnih razlogov za takšno delo je v tem, ker je doslej zvezna Ljudska skupščina redko zasedala in ker je večina poslancev opravljala dolžnost poslanca samo mimogrede.

»Odzivajoč se želji volivcev, ki so me izvolili,« je dejal na koncu svojih izjavljanj poslanec Gizdič, »izjavljam, da bom glasoval za predloženi zakonski predlog.«

(Nadaljevanje na 2. strani)

Seja predsedstva Socialistične zveze Jugoslavije

Danes ob 9. uri bo seja glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

Na seji bodo podali referate o bodoči vlogi in nalogah republiških ljudskih skupščin in Zvezne ljudske skupščine ter o bližnjih volitvah.

Zasedanja Zvezne ljudske skupščine: ljudski poslanci v predvorju Ljudske skupščine pred začetkom seje

»Primorski dnevnik«:

Internacionalizacija Trsta je trenutno edina rešitev

»Trebajo popraviti krivice, ki so bile prizadejane, in šele tedaj bi lahko govorili dalje,« je zapisal v naslovu čez vso stran »Primorski dnevnik«, list ljudstva, ki je najbolj neposredno zainteresirano za pravično ureditev tržaškega vprašanja. »Primorski dnevnik« objavlja govor predsednika republike v celoti, posebej pa poudarja njegov predlog za internacionalizacijo Trsta in za priključitev njegovega slovenskega zaledja k Jugoslaviji.

Ta predlog je v središču svetovne pozornosti. Prenašajo ga velike časopisne agencije, številni tuji listi in radijske postaje ter ga komentirajo.

Rim je reagiral na Titov predlog, ki je naletel po vsem svetu na močan odmev, na sebi lasten in že dobro znan način, ki ne kaže prav nobene želje po konstrukciji in pravični rešitvi tržaškega vprašanja ter po ublažitvi napetih odnosov med Italijo in našo državo.

Po vsej Jugoslaviji je naše ljudstvo pozdravilo Titove besede. V Beogradu ocenjujejo njegove predloge kot najbolj realne in najpravičnejše, prav tako pa mtsli tudi del komentatorjev v tujini.

Trst, 8. septembra. — »Primorski dnevnik« je v celoti objavil govor predsednika Tita na velikem zborovanju na Okroglici pod naslovom čez vso stran: »Odločen in zmeren odgovor predsednika FLRJ na rimske oborožene pro-

vokacije. — »Trebajo popraviti krivice, ki so bile prizadejane in šele tedaj bi lahko govorili dalje,« List objavlja s posebnim poudarkom Titove besede, namenjene italijanskim aneksionistom: »Niti cone A ne boste zasedli!« Razu-

tega je objavil list 10 velikih fotografij s te veličastne ljudske slavnosti. Daljše izvirke iz Titovega govora in sliko s proslave na Okroglici je objavil tudi neodvisni »Corriere di Trieste«.

Ves italijanski iredentistični tisk pa že dva dni obrekuje Jugoslavijo. »Messaggero Veneto« objavlja razen žaljivih besed tudi besedilo tristranske izjave, medtem ko piše »Giornale di Trieste«, da je med jugoslovanskimi in italijanskimi stališčem do tržaškega vprašanja »astronomska razdalja«.

»Proslave na Okroglici — piše Primorski dnevnik — so se udeležili tudi tržaški Slovenci navzlic vsem oviram oblasti ter spletkam italijanskih šovinistov in fašistov.« List poudarja, da so poskušali prepričati tržaškim Slovincem prihod na Okroglico s tem, da je Diego de Castro, italijanski politični svetovalec pri anglo-ameriški vojaški upravi cone A, prišel iz Rima ukaz za »stavko« tržaških železničarjev, sam Vidali, voditelj informbirojevcev, pa je v noči od sobote na nedeljo nadzoroval, kako »stavka« napreduje.

Tudi v gorški pokrajini je imel govor maršala Tita globok

odmev. Vzlic mnogim zastraševalnim ukrepom italijanskih oblasti in vzlic italijanskim vojaškim premikom ter demonstracijam ob jugoslovanski meji je šlo čez obmejni prehod na poti na Okroglico 400 gorških Slovencev, ki so se udeležili velike proslave svojega naroda. M. Petrinč

Bonn: Italija mora upoštevati realne možnosti

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, 8. sept. Bonnski politiki in diplomate ocenjujejo jugoslovanski predlog za ureditev tržaškega vprašanja kot realno osnovo za pogajanja in za rešitev tržaškega vprašanja. Dodajajo, da kaže jugoslovanska vlada vzlic hrupu v Italiji in vzlic vojaškim premikom ob meji veliko hladnokrvnosti. »V Beogradu imajo dobre živce,« piše v naslovu današnji bonnski »General Anzeiger«.

»Die Welt« piše na prvi strani: »V zunanjih ministrstvih zaahodnih držav se še vzdržujejo ocen, podoba pa je, da vidijo največjo možnost za pomiritev v konferenci za okroglo mizo. Za to konferenco pa bi seveda morala Beograd in Rim realno oceniti politični položaj.

Skoraj ves nemški tisk poudarja hladnokrvnost v Beogradu, realno oceno političnega položaja, ki jo je podal predsednik Tito, ter to, da so njegovi predlogi edino možni in realni za ureditev tržaškega vprašanja. R. Vujović

Raznarodovanje slovenskih vasi v coni B se nadaljuje

Trst, 8. sept. Zastopniki »Italijanskih beguncev« in priseljencev v anglo-ameriški coni so poslali tehničnemu uradu občine Nabrezina »prošnjo«, naj jim dovoli gradbeni načrt, po katerem bi pri Selsjanu zgradili 25 novih stanovanjskih poslopj za priseljenca. baje za »nemoglo begunce«. V teh hišah bi se v slovenskem kraju naselilo okrog 500 novih italijanskih priseljencev. V Selsjanu imajo načrte za gradnjo 400 stanovanj, kjer bi se naselilo nad 1500 Italijanov.

Načrt za gradnjo teh 25 hiš je pravzaprav samo del rimskega načrta za raznarodovanje Slovencev in za spremembo etnične strukture anglo-ameriške cone STO. M. P.

ZVU se ne meni za izgade tržaških iredentistov

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Trst, 8. septembra. Demokratični predsednik tržaškega občinskega sveta Bartoli je ponovno začel dajati iredentističnemu tisku »patriotične in »borbene« izjave, iredentistične organizacije pa so znova začele pošiljati v Rim »spodravne brzojavke« in »protestne resolucije«. Razen tega je Bartoli danes pozval Tržačane, naj izobesijo italijansko trobojnico, kar je podprla tudi iredentistična »Liga Nazionale«, ki je začela razdeljevati zastave vsem, ki bi jih želeli.

Kot vedno doslej se se tudi to pot pojavile zastave samo na hišah v strogem mestnem središču, predvsem na številnih italijanskih bankah, raznih drugih italijanskih ustanovah, na oknih neofašističnih in iredentističnih voditeljev, višjih uradnikov, tako imenovanih »istrskih beguncev« in na oknih tistih, ki se boje, da bi izgubili položaje, če bi prišli pri izobezanju zastav zaradi abstinence na črno listo.

Izven mestnega središča in po vseh tržaških predmestjih, kjer žive slovenski in tržaški delavci, na primer pri Sv. Ani, Sv. Jakobu in drugod, pa ni videti skoraj nobene zastave. Celo v mestnem središču so se pojavile rdeče tržaške zastave z belo helebarde znakom tržaške samostojnosti.

Anglo-ameriška vojaška uprava ni storila nič konkretnega proti tem novim iredentističnim manifestacijam. Lani pa je civilna policija prisilila Slovence, da so sneli slovenske zastave, ki so jih

izobesili v protest proti italijanskim zastavam za časa tržaškega vselejema.

V Trstu prav tako opažajo, da anglo-ameriška vojaška uprava posebno po londonski konferenci in po prepustitvi upravnih položajev Italijanom pogosto zameči, kadar gre za javne nastope italijanskih iredentistov, medtem ko je pri javnih nastopih tržaških Slovencev zelo aktivna.

Najboljši primer za to je prepoved, da bi jugoslovanske železnice prepeljale Tržačane na Okroglico, čeprav to najočitneje dokazuje diskriminacijo kominformovcev in iredentistov proti Slovincem. M. P.

Grška vlada odobrava naš predlog o razširitvi stalnega sekretariata balkanskega pakta

Atene, 8. sept. Agencija Atene poroča, da je grška vlada izročila svoje pripombe k jugoslovanskemu načrtu za ustanovitev stalnega sekretariata balkanskega pakta. Ko je objavil to vest, je grški minister zunanjih zadev Stefanopoulos poudaril, da grška vlada odobrava razširitev pristojnosti stalnega sekretariata, prav tako pa tudi vojaško sodelovanje balkanskih držav. Zda pričakujejo stališče turške vlade o jugoslovanskem načrtu, nakar se bodo lotili sestavljanja stalnega sekretariata.

Turški tisk tudi za internacionalizacijo Trsta

Carigrad, 8. septembra. — Današnji turški tisk objavlja o Titovem govoru številne komentarje. Demokratiški list »Milijet« piše, da je predsednik Tito preudarno obdelal tržaško vprašanje, da v njegovem govoru ni bilo žaljivih izrazov, kar poskušajo nekateri komentatorji podtikati, in je celo o italijanskih vojaških demonstracijah govoril brez vznemirjenja. List ponatiskuje tisti del govora, v katerem Tito svetuje Italiji, naj ne začneja nobenih akcij, ki bi mogle vzbuditi sovraštvo jugoslovanskih narodov, ki so dali toliko žrtev za svobodo in neodvisnost, in poudarja, da je ta razlaga brez sleherne nejasne točke dejansko odgovor na italijanske izjave v zadnjih dneh.

Nadalje omenja list odlomek o premikih čet in pravi, da se Jugoslavija ne boji udarjanja s petami, nato pa ugotavlja, da je predsednik Tito jasno odgovoril na koncentracijo italijanskih čet ob meji in na vojaške demonstracije v Benetkah. Iz njegovih besed lahko vsakdo spozna, kaj bi se moglo izmisliti iz takih in podobnih dejanj.

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Omenjeni list pozdravlja predlog predsednika Tita za internacionalizacijo tržaškega pristanišča in za priključitev njegovega zaledja k Jugoslaviji. List dodaja, da je v svojih stolpcih pred določenim časom tudi sam predlagal tako rešitev kot najboljšo, in poudarja, da je maršal Tito vzlic žrtvam sprejel internacionalizacijo Trsta kot najboljšo ureditev tržaškega vprašanja. Danes ni D'Annunzia, ki bi urejeval tržaško vprašanje na način, kakršnega je uporabil po prvi svetovni vojni na Reki. Jugoslavija ne bo omagovala, če bi bilo treba z orožjem prepričati tako dejanje. Za Italijo bi bilo dobro, če bi ocenjevala položaj tako, kakršen je v resnici, zaključuje »Milijet« svoj komentar.

List »Hurijet« poudarja, da Trst ni lahko vprašanje, ki bi zanimalo samo Jugoslavijo in Italijo, marveč problem, ki že dolgo vznemirja svet, in piše: »Pametna in previdna mirnost maršala Tita je zmanjšala in odstranila nevarnost, dasi spor s tem še ni

Zdravko Pečar

Šesto redno zasjedanje Zvezne ljudske skupštine

(Nadaljevanje s 1. strani)
ZBOR PROIZVAJALCEV — ORGAN DELAVSKEGA RAZREDA

Narodni poslanec Josip Cazi, ki se je javil k besedi, je prav tako govoril o zboru proizvajalcev bodoče zvezne Ljudske skupštine.

Poudarjajoč, da so zbori proizvajalcev, na splošno vzeto, organi delavskega razreda in njegove razredne politike, je po drugi strani poudaril, da niso nobena institucija, ki bi razdvajala in slabila zvezo in enotnost delavcev in kmetov. Navedel je podatke s področja Ljudske republike Hrvaške in ugotovil, da ima največje število odbornikov v zborih proizvajalcev skupina kmetijstva.

»Vse to kaže,« je nadaljeval poslanec Cazi, »da se prav s posredovanjem zborov proizvajalcev v večji meri utrjuje zveza delavcev in kmetov, zveza delavskega razreda in delovnih kmetov na popolnoma enakopravnem temelju.«

Ko je govoril o upravičenosti predloga, da voli skupina industrije, trgovine in obrti 135 poslancev od skupnega števila 202 poslancev, je dejal:

»Takšno razmerje je pravilno tudi zaradi tega, ker predstavlja zbor proizvajalcev takšno razredno institucijo, ki zagotavlja delavskemu razredu, da se bodo sredstva, ki jih ustvarja — in znano je, da delavski razred, ne glede na svojo manjšo številnost v razmerju z ostalim prebivalstvom daje družbi nesorazmerno več materialnih dobrin, kakor vsi ostali delovni sloji prebivalstva — v prvi vrsti uporabljata za socialistično graditev, za krepitev socialističnega sektorja gospodarstva, za socialistično preobrazbo vasel. Potemtakem predstavljajo ljudski odbori in ljudske skupštine ter zbori proizvajalcev mest, okrajev, republik z zveznim zborom proizvajalcev za zdaj najboljšo enotnost oblasti.«

PREDLOG TEGA ZAKONA JE V SVETU VZBUDIL VELIKO ZANIMANJE

V diskusiji o predlogu volilnega zakona je govoril tudi dok-

tor Marijan Breclj. Tudi on je govoril o novi instituciji Ljudske skupštine, o svetu proizvajalcev, in poudaril, da so v Ljudski republik Sloveniji temeljito razpravljali o vprašanju, kako voliti svete proizvajalcev v zvezo in republiko skupščino in da so v celoti sprejeli načela, ki jih vsebuje osnutek volilnega zakona. Poslanec Breclj je govoril tudi o odnevu osnutka našega volilnega zakona v tujini.

»Menim,« je rekel dr. Marijan Breclj, »da je treba ob sprejetju posebnega načina volitev v zvezni in republikanski svet proiz-

Ljudska poslanka Blažo Jovanović in Peko Dapčević

vajalcev zlasti poudariti, da so naši delavci in politične organizacije prepričani, da je treba ta posredni način volitev vsekakor opretili na neposredne volitve v okrajne in mestne svete proizvajalcev. Proizvajalci naj neposredno odločijo o tem, kdo bo v ljudski oblasti predstavljal nje-

bove gospodarske organizacije. Sele tako neposredno izvoljenim predstavnikom lahko izroče pooblastila za volitve zveznega in republikanskega sveta proizvajalcev.

Ko je govoril o odnevu novega volilnega zakona izven meja naše države, je ljudski poslanec dr. Marijan Breclj rekel:

Naš novi ustavni sistem in v zvezi z njim tudi osnutek novega volilnega zakona je v zahodnem tisku sprožil mnogo komentarjev. Zaradi velike afirmacije nove Jugoslavije v mednarodnem življenju in zaradi čedalje večjih in uspešnejših stikov s socialističnim gibanjem v Evropi in Aziji je zunanji svet z večjim spoštovanjem in razumevanjem sprejel našo borbo za socializem.

Toda, je nadaljeval Marijan Breclj, na te odnose moramo vendar realno gledati in vedeti, da tudi v vrstah tistih, ki nam niso sovražni, obstoji še mnogo nejasnosti.

Del zahodnega tiska označuje naš sedanji sistem kot kompromisno rešitev med sovjetskim in zahodnim redom. Volilni sistem, zlasti svet proizvajalcev, razlagajo kot poizkus uvajanja korporacijskega sistema itd. Vsa taka in podobna mnenja niso le dokaz nerazumevanja našega političnega razvoja, temveč pričajo tudi o zelo površnem poznavanju naših razmer in konkretnih dejstev.

Ne da bi polemizirali o takih pojmovanjih in mnenjih, moramo ugotoviti, da bodo prav ti predpisi o volilnem sistemu pripeljali, da bo tudi izven meja naše države naša socialistična stvarnost teoretsko in praktično jasnejša. Kajti novi volilni sistem je logična posledica tistih najznačilnejših revolucionarnih izprememb, ki so se izvršile ob uvedbi delavskega samoupravljanja v našem gospodarstvu.

Ker za diskusijo o osnutku volilnega zakona ni bilo več prijavljenih govornikov, je predsednik Vidmar objavil, da se je diskusija o osnutku zakona končala.

Posebni seji Zveznega sveta in Sveta narodov sta napovedani za 17. uro.

Včeraj popoldne sta Zvezni svet in Svet narodov Ljudske skupštine FLRJ nadaljevala delo na ločenih sejah. Na dnevnem redu obeh svetov je bilo obravnavanje zakonskega predloga o spremembi 29. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve FLRJ in zveznih oblastnih organov, kakor tudi obravnavanje zakonskega predloga o spremembi splošnega zakona o ljudskih odborih.

Oba zakonska predloga sta bila v Zveznem svetu soglasno sprejeta. Prav tako sta bila oba zakonska predloga sprejeta v Svetu narodov z enim glasom proti.

Oba sveta Ljudske skupštine sta potrdila na sinočnji ločenih sejah uredbe Zveznega izvršnega

sveta, izdane v času od 20. maja do 7. avgusta 1953.

Po kratkem odmoru sta se oba sveta sestala k skupni seji. Na tej skupni seji je Ljudska skupščina izglasovala razglasitev zakona o spremembi 29. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve FLRJ in zveznih oblastnih organov ter zakona o spremembi splošnega zakona o ljudskih odborih. Z razglasitvijo sta oba zakona dobila obvezno moč.

Na skupni seji je Ljudska skupščina sprejela tudi predlog Zveznega sveta, da se razreši svojih dolžnosti sodnik Zveznega vrhovnega sodišča Rajh Arnold, ki bo odšel na drugo dolžnost, in da se za novega sodnika Zveznega vrhovnega sodišča postavi Jovan Djurić, dosedanjí sodnik Vrhovnega sodišča avtonomne pokrajine Vojvodine.

Skupščina je prav tako potrdila ukaz bivšega prezidenta Ljudske skupštine FLRJ o nedopustnosti upravnih sporov proti predvodi državnih uslužbencev na nove plače. Naposled je potrdila obveza tolmachenja, ki jih je dala komisija za tolmachenje zakonov Ljudske skupštine FLRJ.

S tem je bil izčrpan dnevni red skupne seje.

Ljudska skupščina bo nadaljevala svoje delo danes ob 18. uri in ne ob 17. uri, kakor je to sporočil predsedujoči ob koncu sinočnje skupne seje.

Dnevna kronika

Izvoz traktorskih prikolic v Turčijo

Beograd, 7. sept.

Ze dalj časa izdeluje zemunska tovarna kmetijskih strojev »Zmaj« tritonske traktorske prikolice posebnega tipa za Turčijo. Sklenili so pogodbo, po kateri bodo izvozili 350 prikolic, zdaj pa se pogajajo še za 300. Izvažati so jih začeli 24. avgusta, pošiljke pa bi morale zaključiti do 20. oktobra. Včeraj so poslali še eno serijo prikolic.

Sestava jugoslovansko-avstrijske tarife za prevoz blaga

Split, 8. sept. (Tanjug)

Danes se je v Splitu začela tri-dnevna konferenca med avstrijskimi in jugoslovanskimi železniškimi strokovnjaki, ki so se sestali, da določijo elemente za sestavo tarife za prevoz blaga med obema državama. Tarifa naj bi obsegala suhozemni in prekomorski prevoz blaga.

Razen tega zaseda od 1. septembra v Splitu tudi komisija železniških strokovnjakov Jugoslavije, Svobodnega tržaškega ozemlja, Avstrije in Italije, na kateri proučujejo nov sistem obračunavanja transportnih stro-

Pisma uredništvu

SOCIALNO ZAVAROVANJE ZADRUŽNIKOV

Tovariš urednik!

Po novi uredbi o združnem sektorju v kmetijstvu poslujejo kmečke delovne zadruge, kakor gospodarska podjetja. To je precejšnja sprememba (na bolje seveda), toda ne velika. Ta sprememba se bo v glavnem pokazala o načinu poslovanja. Delovni dnevi se bodo združnikom redno izplačevali okrog 1. v mesecu, in to v denarju. Zato bodo zadruge prodajale svoje kmetijske pridelke na trgu, kakor to delajo razna industrijska in obrtna podjetja s svojim blagom. In vendar bodo med delovnimi ljudmi ostale precejšnje razlike. Delanci so socialno zavarovani, združniki pa ne. Zakaj ta razlika? Morda zaradi tega, ker ima kmet svojo hišo in nekaj okrog nje in zaradi tega laže živi z manjšimi dohodki.

Po novem bo torej tako: kolikor zaslužiš, toliko ti zadruge daje. To je prač. Toda, ali more človek do smrti delati? Jasno je, da ne. Treba bo zakoniti še nekatere druge stvari o tem združnem gibanju. Zakaj n. pr. ne bi mogli biti združniki socialno zavarovani enako kakor delavci? Ali vsaj približno enako? Saj tudi oni naposled žive od opravljenih delovnih dni, to je od zaslužka. Ki ga dobivajo za oložen delo na njihov socialistične gospodarske ekonomije. To bi bilo treba opeči meri upoštevati. Zato zahtevajo združniki, da se jim omo-

goči zavarovanje. Ta zahteva je upravičena. Vsekakor bi bilo boljše takšno zavarovanje, kakor dobivajo recimo združniki od zadruge kot nekakšno pomoč ali milost tisto, kar so dejansko zaslužili, dokler so bili pri močeh. Naposled, čemu tolikšna razlika med delovnimi ljudmi? Ta razlika se občuti, pa je ne bo težko izravnati. Vprašanje bi bilo treba proučevati, če se še ne proučuje, in pretehtati realne možnosti za njegovo rešitev. Vprašanje je zelo nujno, ker tisci vsakega združnika, Morda se prav zaradi tega v nekaterih kmečkih delovnih združbah (perjeto tuči v mnogih manj mehaniziranih) občuti kot problem delovne sile. Zemljišče se nezadostno izkorišča in donos je še vedno razmeroma slab. To pa seveda zaradi slabe obdelave (na pr. v zadruzi »Arsenje Skutaric«). Mnoge zadruške, zlasti tiste, ki imajo mnogo otrok, posevem razumljivo prilači delo v gospodarstvu, ker so tam, četudi morda nimajo boljših dohodkov, socialno zavarovani ter uživajo vse pravice zavarovancev in se jim delo tudi šteje v službeno leto, ki jih pozneje lahko izkoristijo ob ureditvi pokojnin. Razen tega mnogi prilači tudi otroški doteke. Vsega tega v glavnem nimajo v zadruzi. Naposled so tudi taki primeri: združnik, ki dela v gospodarstvu, na nekem gradbišču (recimo v Titogradu ali v podjetju za gradnjo jadranske magistrale Beograd-Bar) zasluži dnevno v višini vrednosti popprčnega delovnega dne v zadruzi. Zasluži torej toliko, kolikor bi lahko zaslužil redno v svoji zadruzi doma. Navzlic temu pa nadalje ostane v gospodarstvu. Zakaj? Jasno je, samo zaradi lažjega računa, ki izvira iz ugodnosti in možnosti socialnega zavarovanja, ki velja za delavce.

Če torej kmečke delovne zadruge poslujejo kakor gospodarska podjetja, zakaj ne bi mogli biti združniki socialno zavarovani? Zakaj se ne bi mogli tudi oni brezplačno zdraviti in uživati ugodnosti, če so zato dejanske možnosti?

Ivan Ceković

Gradnja novega mostu čez Savo pri Šamcu

Osijek, 7. septembra

V začetku februarja prihodnjega leta bodo zgradili nov most za železniški in cestni promet čez Savo pri Slavonskem Šamcu, ki je eden izmed naših najmodernejših mostov. Zdj dokončujo graditev vseh 15 stebrov iz armiranega betona. Graditev letih je bila težak problem, ker so morali betonirati tudi nad 24 metrov pod vodo zaradi debelih plasti gline. Zaključujejo tudi dela na novem nasipu za železniški in cestni promet od Reke do Slavonskega Šamca, dolgem 3 km. Hkrati z deli na gradbiščih, poteka uspešno tudi graditev jeklene mostne konstrukcije v podjetju »Crveni krst« pri Nišu, tako da bodo že ta mesec začeli prihajati prvi deli jeklene konstrukcije. Ta most bo omogočil še hitrejši razvoj železniškega in cestnega prometa proti Beogradu, Zagrebu, Sarajevu in drugim krajem naše države. Most gradi kolektiv beogradskega podjetja »Mostogradnja«.

Veliko zanimanje za jugoslovanski paviljon na velesejmu v Smirni

Solun, 7. sept. (Tanjug)

Nad 60.000 oseb je obiskalo včeraj in danes popoldne jugoslovanski paviljon na mednarodnem velesejmu v Solunu. Grški minister za trgovino g. Papaligras in minister za severno Grčijo g. Stratos, ki sta se udeležila slovesne otvoritve velesejma, sta včeraj obiskala jugoslovanski paviljon in se zanimala za izdelke naše težke industrije, kakor tudi za druge predmete, ki jih razstavljajo jugoslovanska podjetja. Vidno presenečen pričoč razstavljenih proizvodov je g. Papaligras čestital našim predstavnikom na velesejmu. Dejal je: »Tu je mnogo stvari, ki jih izdeluje Jugoslavija in za katere je v Grčiji zanimanje.«

V nobenem drugem paviljonu obisk ni bil tako velik kakor v jugoslovanskem. Z nenavadnim zanimanjem si ogledujejo obiskovalci razstavljene stružnice, ki so izdelek tovarne »Prvomajske« v Zagrebu, velika pnevmatična kladiva iz tovarne »Ivo Lola Ribar« in druge proizvode naše težke in lahke industrije.

Obvestilo udeležencem proslave VIII. korpusa

Udeležencem proslave VIII. korpusa, ki bo v Splitu 13. septembra, je odobren 75 odst. popust na železnica. Bivši borci VIII. korpusa, ki sedaj služijo v JLA, dobe 4 do 5 dni dopusta. Na proslavo bodo odpotovali v uniformah z našimi odlikovanji.

S PREDVOLILNIH SESTANKOV

V okolici Ljubljane so že izbrali kandidate

Nepravilne težnje pri izbiri kandidatov

prav tudi v volilni enoti Borovnice. Podpeč. Presejre in Brezovica preden so pristali vsaj na enotnega kandidata Jožeta Moleka. Vendar pa kakor je razvidno pri okrajnem odboru SZDL, je v večini volilnih enot sedaj samo en kandidat. Od 19 volilnih enot je na šestih krajih samo po 1 kandidatu, medtem ko sta le na štirih krajih po dva kandidata skupaj.

Prav tako je prišlo do dolgih razprav vprašanje »domačnov«. V nekaterih volilnih enotah so namreč nastopali kandidati, da bi kandidiral samo domačev, niti čeprav je okraj celotna vendarle monolitna gospodarska enota, oziroma komuna. Pokazala pa se je tudi težnja odklanjanja žene iz kandidature, kar je imelo za posledico, da za sedaj ni med vsemi 16 kandidati niti en žene. Čeprav jih je več, ki bi po svojem delu in sposobnosti to zaslužili.

To so šele prve zamisli za predloge, ki so jih pripravili občinski odbori SZDL. O tem, bo sedaj razpravljalo celotno članstvo socialistične zveze na svojih množičnih sestankih, ko bodo imeli člani pravice menjati sedanje kandidate, postavljati nove in podobno. Končno besedo o kandidaturi pa bodo imeli zbori volivcev. To pomeni, da bodo sedanji predlogi sprejeti le tam, kjer so izbrani kandidati in da bodo, kjer odbori SZDL niso niti niti čeprav imajo večino, bodo sedanji predlogi lahko doživeli še pomembne spremembe.

Nov uspeh „belih rudarjev“

Te dni so v Jevremovcu pri Veliki Gredi v Banatu odprli tretjo produktivno vrtno za nafto, ki bo po vseh znanih sodč najmočnejša eruptivna vrtna v naši državi. Uspeh vrtnice v Jevremovcu je tem pomembnejši, ker so v Banatu skoraj štiri leta z velikimi stroški vrtali brez uspeha oziroma so navrtali samo vrtno, ki dajejo zemeljski plin, tako da so mnogi začeli dvomiti, ali bodo sploh našli nafto. Naši geologi pa so bili na podlagi geoloških raziskovanj trdno prepričani o končnem uspehu. In res so letos v začetku maja vrtalec v Jevremovcu prvi presenetili našo javnost z vestjo, da so navrtali prvo produktivno vrtno. Konec maja je z velikim pritiskom izbruhnila nafta tudi iz druge vrtnice v neposredni bližini. Zato so začeli nadalje vrtati in so te dni s še večjim uspehom navrtali tretjo vrtno.

Da bi se čim prej začela eksploatacija novega polja nafte, je izvršni svet Srbije že v juniju odobril znatna sredstva za gradnjo železniške proge od Jevremovca do Selseu na progí Beograd—Vršac, nadalje sredstva za gradnjo ceste Alibunar—Lokve—Jevremovac—Velika Greda, ka-

kor tudi sredstva za nove vrtnice in naprave. Po načrtih bodo za enkrat navrtali še okrog 40 vrtnic, ki računajo, da so prve produktivne vrtnice šele na robu velikega polja nafte, ki se razteza tudi na drugo stran Begejskega prekopa. Dobljena nafta je dragocena zlasti zaradi tega, ker vsebuje precej kristalnega parafina, ki ima na svetovnem trgu šestkrat večjo ceno kakor najboljši letalski bencin. Razen tega pa daje najrazličnejša olja in bencin.

Kaj je treba dopolniti in spremeniti v načrtu uredbe o likvidaciji podjetij

Načrt uredbe o prenehanju gospodarskih podjetij ima gotovo mnogo, da izpolni obsežno vrzel v našem gospodarskem sistemu in vsilidi instrumente gospodarskega sistema z njegovim mehanizmom. Potreba take uredbe potrjuje vsa dosedanja praksa. S sedaj javljeno uredbo o likvidaciji gospodarskih podjetij iz leta 1951 ni mogoče smotno urediti vsa vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi z likvidacijami.

Načrt uredbe o prenehanju gospodarskih podjetij rešuje mnogo teh vprašanj, ne pa vseh. Dopolniti bi bilo treba zlasti predpise o postopovni likvidaciji na podlagi sklepa delovnega kolektiva ali odločbe ljudskega odbora. Tu se postavljajo vprašanja, kakšen učinek naj imajo izvršbe po otvoritvi likvidacijskega postopka. Predstavniki državne arbitraže, ki iz prakse najbolj poznajo pomanjkljivosti sedanje uredbe, so mnenja, da bi morale z dnem vpisa likvidacije v register gospodarskih organizacij prenehati vse izvršbe. Lahko se namreč zgodi, da ugotovi likvidacijska komisija med postopkom, da sredstva podjetja niso zadostna za izplačilo dolgov in da je treba predlagati uvedbo postopka prisilne likvidacije. V takem primeru bi upniki, ki imajo kakršnekoli zvezo, lahko s hitrimi tožbami ali izvršbami dosegli plačilo svojih terjatev na škodo ostalih upnikov.

V tej zvezi je treba poudariti, da izgubi podjetje z uvedbo postopka likvidacije z odločbo ljudskega odbora svojo samostojnost. V tem trenutku preneha dolžnost in pravice organov podjetja, ki ga do konca likvidacije upravlja in imenuje ljudskega odbora likvidacijska komisija. Ta pravica ljudskega odbora kot državnega organa izvira iz tega, da je podjetje le upravljalo družbene lastnine. Po predpisih načrta uredbe lahko likvidacijska komisija opravi samo tekoče posle in konča nedovršene posle. Da ugotovi terjatve in dolgov, mora takoj pozvati upnike, naj v 30 dneh prijavijo svoje terjatve. Tako pozivanje bi bilo bolj formalnost, če bi dopuščali, da lahko upniki nadalje še predlagajo izvršbe. Pomanjkanje predpisa, da z uvedbo likvidacijskega postopka preneha vse izvršbe, daje možnost izigravanja,

ker bi bili preferiral tisti, ki imajo likvidacijskim postopkom najprej zvedeli, da je podjetje vendar preazdloženo.

Načrt uvaja institucije prisilne likvidacije (socialističnega konkursa), ki je nujno potrebna. Za postopek prisilne likvidacije je pristojno po načrtu uredbe okrožno sodišče. Zakaj okrožno sodišče in ne državna arbitraža, ki najbolje pozna položaj v takih podjetjih, kajli prisilna likvidacija obsežno sledi množičnim se tožbam upnikov. Po načrtu uredbe bi smel upnik, ki niti z izvršnim naslovom državne arbitraže ni mogel dosegati plačila za svojo terjatev, predlagati uvedbo prisilne likvidacije, in sicer pri okrožnem sodišču, ki ne pozna položaja v podjetju. Moral bi šele dokazovati trajno nesposobnost podjetja za izpolnjevanje gospodarske in družbeni obveznosti. Predstavniki državne arbitraže opozarjajo, da obstoji specialni zakon o državni arbitraži, po katerem spadajo vsi spori med državnimi podjetji, združenji in družbenimi organizacijami v pristojnost državne arbitraže. Tu gre za splošni predpis o pristojnosti državne arbitraže, ki ga ne more derogirati niti specialni zakonski predpis, še manj pa uredba. Pred meseci so naše trgovinske zbornice in imenu vsega gospodarstva preprečile poizkus, da se spori v socialističnem sektorju prenesejo v pristojnost rednih sodišč, načrt uredbe pa skuša zdaj to tendenco uresničiti po ovinkih.

Vsekakor je pozdraviti institucije sankcije, ki jo omogoča načrt uredbe tako v postopku navadne likvidacije, kakor tudi v postopku prisilne likvidacije. To institucijo bi kazalo še razširiti ter omogočiti tudi prisilno sankcijo oziroma prisilno poravnaje, kadar se za to izreče večina upnikov. Tak sklep naj bi bil obvezen tako za upnike, kakor tudi za nadzorstveni oblastni organ. Včasih je pač treba v interesu skupnosti in upnikov sprejeti tak postopek, ki ne more več izpolnjevati svojih gospodarskih in družbenih obveznosti vendar pa je potrebno skupnosti, oziroma ima možnost, da se po poravnavi starih obveznosti izvleče iz težke. Računati moramo tudi s primeri, da sicer zdruvena podjetja zaide v gospodarske te-

žave brez lastne krivde (n. pr. po občutnem padcu, ki so ga zaznali administrativni ukrepi), pa je letesne skupnosti in upnikov, da se podjetje ohrani in dalje posluje.

Predpis člena 44. načrta uredbe so gotovo potrebni. Ti predpisi dajejo možnost izpodbijanja pravnih dejanj podjetja, ki so bila stvorena v zadnjem letu z namenom oškodovati upnike, kakor tudi možnost izpodbijanja neosnovanih izplačil na račun zakupa delavcev in uslužbencev preko zneskov, ki jim dolga tarifni pravilnik, to pa v zadnjih treh mesecih pred uvedbo prisilne likvidacije, pri čemer padejo izpodbijani zneski na breme članov delavskega sveta, upravnega odbora, direktorja in vodilnih uslužbencev, ki so morali poznati gospodarske težave podjetja, pa so navzile temo odredili izplačilo zaslužkov v večjih zneskih, kakor to določa tarifni pravilnik. Samo okoli trimesečni rok, ki je v tem primeru predpisan, bi bilo treba podaljšati, ker omogoča izigravanje tega predpisa po vodilnih funkcionarjih, ki poznajo položaj v podjetju.

Pravica upravljanja s splošno ljudsko lastnino, ki je dana delovnemu kolektivu, zahteva vsekakor tudi odgovornost kolektiva nasproti družbeni skupnosti. V tem oziru so zlasti važne odločbe o odgovornosti. Načrt uredbe določa, ki jih dolga tarifni pravilnik, to pa v zadnjih treh mesecih pred uvedbo prisilne likvidacije, pri čemer padejo izpodbijani zneski na breme članov delavskega sveta, upravnega odbora, direktorja in vodilnih uslužbencev, ki so morali poznati gospodarske težave podjetja, pa so navzile temo odredili izplačilo zaslužkov v večjih zneskih, kakor to določa tarifni pravilnik. Samo okoli trimesečni rok, ki je v tem primeru predpisan, bi bilo treba podaljšati, ker omogoča izigravanje tega predpisa po vodilnih funkcionarjih, ki poznajo položaj v podjetju.

Pravica upravljanja s splošno ljudsko lastnino, ki je dana delovnemu kolektivu, zahteva vsekakor tudi odgovornost kolektiva nasproti družbeni skupnosti. V tem oziru so zlasti važne odločbe o odgovornosti. Načrt uredbe določa, ki jih dolga tarifni pravilnik, to pa v zadnjih treh mesecih pred uvedbo prisilne likvidacije, pri čemer padejo izpodbijani zneski na breme članov delavskega sveta, upravnega odbora, direktorja in vodilnih uslužbencev, ki so morali poznati gospodarske težave podjetja, pa so navzile temo odredili izplačilo zaslužkov v večjih zneskih, kakor to določa tarifni pravilnik. Samo okoli trimesečni rok, ki je v tem primeru predpisan, bi bilo treba podaljšati, ker omogoča izigravanje tega predpisa po vodilnih funkcionarjih, ki poznajo položaj v podjetju.

žave brez lastne krivde (n. pr. po občutnem padcu, ki so ga zaznali administrativni ukrepi), pa je letesne skupnosti in upnikov, da se podjetje ohrani in dalje posluje.

Predpis člena 44. načrta uredbe so gotovo potrebni. Ti predpisi dajejo možnost izpodbijanja pravnih dejanj podjetja, ki so bila stvorena v zadnjem letu z namenom oškodovati upnike, kakor tudi možnost izpodbijanja neosnovanih izplačil na račun zakupa delavcev in uslužbencev preko zneskov, ki jim dolga tarifni pravilnik, to pa v zadnjih treh mesecih pred uvedbo prisilne likvidacije, pri čemer padejo izpodbijani zneski na breme članov delavskega sveta, upravnega odbora, direktorja in vodilnih uslužbencev, ki so morali poznati gospodarske težave podjetja, pa so navzile temo odredili izplačilo zaslužkov v večjih zneskih, kakor to določa tarifni pravilnik. Samo okoli trimesečni rok, ki je v tem primeru predpisan, bi bilo treba podaljšati, ker omogoča izigravanje tega predpisa po vodilnih funkcionarjih, ki poznajo položaj v podjetju.

Pravica upravljanja s splošno ljudsko lastnino, ki je dana delovnemu kolektivu, zahteva vsekakor tudi odgovornost kolektiva nasproti družbeni skupnosti. V tem oziru so zlasti važne odločbe o odgovornosti. Načrt uredbe določa, ki jih dolga tarifni pravilnik, to pa v zadnjih treh mesecih pred uvedbo prisilne likvidacije, pri čemer padejo izpodbijani zneski na breme članov delavskega sveta, upravnega odbora, direktorja in vodilnih uslužbencev, ki so morali poznati gospodarske težave podjetja, pa so navzile temo odredili izplačilo zaslužkov v večjih zneskih, kakor to določa tarifni pravilnik. Samo okoli trimesečni rok, ki je v tem primeru predpisan, bi bilo treba podaljšati, ker omogoča izigravanje tega predpisa po vodilnih funkcionarjih, ki poznajo položaj v podjetju.

Pravica upravljanja s splošno ljudsko lastnino, ki je dana delovnemu kolektivu, zahteva vsekakor tudi odgovornost kolektiva nasproti družbeni skupnosti. V tem oziru so zlasti važne odločbe o odgovornosti. Načrt uredbe določa, ki jih dolga tarifni pravilnik, to pa v zadnjih treh mesecih pred uvedbo prisilne likvidacije, pri čemer padejo izpodbijani zneski na breme članov delavskega sveta, upravnega odbora, direktorja in vodilnih uslužbencev, ki so morali poznati gospodarske težave podjetja, pa so navzile temo odredili izplačilo zaslužkov v večjih zneskih, kakor to določa tarifni pravilnik. Samo okoli trimesečni rok, ki je v tem primeru predpisan, bi bilo treba podaljšati, ker omogoča izigravanje tega predpisa po vodilnih funkcionarjih, ki poznajo položaj v podjetju.

ZASKRBLJENOST ANGLIJE zaradi razjasnitve položaja v Zahodni Nemčiji

Od stalnega dopisnika »Borbe«

London, 8. septembra. — Zmaga kanclerja Adenauerja je pozdravila v Londonu trenutno reakcijo, ki bi jo lahko strnili v nekaj besed: Ein Volk, ein Reich

pravzaprav volili tudi tisti Nemci, ki so se prejšnjih volitev vzdrali, ker se njihove simpatije do nacistov niso ohladile, ali pa zato, ker kot bivši nacisti niso imeli volilne

Prvi komentari zahodnih diplomatov in politikov pripisujejo zmago Adenauerjeve stranke na volitvah v Bundestag velik pomen, zlasti glede evropske obrambne skupnosti. Komentatorji poudarjajo, da so volilni rezultati v Zahodni Nemčiji močno podprli ameriško politiko v Evropi, ki je doživela po De Gasperijevem neuspehu toliko graje.

Največje zadovoljstvo nad takim volilnim izidom kažeza Washington in ameriški tisk, največja zaskrbljenost in vznemirjenost pa se čuti v Franciji, za katero pomeni Adenauerjev uspeh skorajšnjo oborožitev Nemčije. V Londonu niso pokazali posebnega zadovoljstva nad volilnim izidom, splošno mnenje pa je, da se je položaj okrog Nemčije znatno razjasnil.

Sovjetski in vzhodnonemški tisk in radio poudarjajo v svojih komentarijih, da so bile volitve pod terorjem in pritiskom in seveda pod dokajšnjim vplivom Amerike. Kritizirajo volilni sistem, vzhodnonemški radio pa graja KP Nemčije, češ da je z napačno taktiko pripomogla Adenauerju k uspehu.

ke in so nagnjeni k temu, da tudi najugodnejše dogodke ocenjujejo s slabe strani ter se celo trudijo, da bi te slabe strani odkrili.

To pot pa se bodo morali potruditi, da bodo našli dobre strani in pohvale, kar jim pač ne bo šlo lahko od rok. Zdi se, da je šel londonski tisk prav to pot. Volilni londonski dnevniki ne načelnjajo kočljivega vprašanja, kako bo ta Adenauerjeva zmaga, ki je hkrati tudi zmaga Washingtona, vplivala na zapletene anglo-ameriške odnose, ki so se zadnje čase spreverili v odkrit spopad za moralni prestiž in vpliv v Evropi, niti ne razpravljajo o vprašanju evropske obrambne skupnosti, do katere bo Velika Britanija — tako domnevajo — morala spreminiti svoje stališče, dajejo pa priznanje Adenauerju in menijo, da bo morda nemški zgradil vplival na Italijo in Francijo, da se bosta izvil iz kronične krize.

Toda ta pohvala ni ostala samo pohvala, če je sploh to bila. Nemčija daje zgradil Italiji in Franciji, toda v čem?

De Gasperijev polom pri volitvah je dal kritikom ameriške politike v Evropi dokaze, da je napačno podpirati eno samo osebnost ali stranko. Adenauerjeva zmaga bo izrinila iz spomina ta zgradil, ki je prisilil Američane, da so začeli razmišljati o nauku, ki jim ga je dala italijanska izkušnja. Z vlado, ki uživa neomajno zaupanje večine Nemcev, z zdra-

DANES PO SVETU

Kim Ir Sen v Moskvi

Potovanje Kim Ir Sena v Moskvo je popolnoma novo garnituro severnokorejskih dostojanstvenikov vsiljuje vrsto vprašanj, na katera bomo verjetno kmalu dobili odgovor. Med vprašanji nedvomno prevladuje vprašanje, kakšno stališče bo zavzela Severna Koreja do bližnje konferenca o Koreji.

Če pričakujemo, da bodo problemi politične konference osnovna točka moskovskega posvetovanja, se vsiljuje vprašanje, kakaj niso navzeli tudi Kitajci, ki pri konferenci niso manj zainteresirani. Lahko bi se celo vprašali, kakaj je Kim Ir Sen odpotoval v Moskvo in ne v Peking, katerega pomoč je bila odločilna za obstoj severnokorejskega režima.

Nekateri stvari iz sovjetsko-severnokorejskih odnosov so vendar že zdaj jasne. Vlada Sovjetske zveze, ki očitno nima namena pustiti Severno Korejo iz rok, verjetno želi s tem povabilom Kim Ir Sena dvigniti ugled severnokorejskega režima, ki so ga katastrofalni rezultati nepotrebne

vojne in nedavna množična čiščenja najodgovornejših državnikov in partijskih vodij resno omajali. O zamitvanju Moskve za Severno Korejo priča tudi nedavna Malenkova ponudba milijarde rubljev za pomoč Severni Koreji. Na povabilo Kim Ir Sena v Moskvo je verjetno vplival tudi nedavni Dullesov obisk v Južni Koreji, sklenitev sporazuma med ZDA in Sing Man Rijem ter Eisenhowerjeva zahteva, naj Kongres odobri 200 milijonov dolarjev za pomoč Južni Koreji. Zato ne bo nikako presenečenje, če bi v Moskvi sklenili nek podooben politični ali vojaški sporazum, ki bo tudi formalno še tosnje zvezal Severno Korejo s Sovjetsko zvezo.

Povezovanje severnokorejske in južnokorejske vlade z velikimi sllammi tik pred politično konferenco o rešitvi korejskega problema vsaka-akor ne vodi k zedinjenju te države in njeni neodvisnosti, temeljnemu pogovoru za odstranitev tega nevarnega mednarodnega žarišča vojne.

V. T.

Če cavalliere nima sreče

Ni težavno uganiti, kakšna navodila je dopisnik agencije Ansa — signor Stefano Terra prejel ob telefonskem razgovoru s svojimi predstojniki v Rimu.

Balkanu si je v prvi krčmi nabral moči za bližnje »veliko dejanje«, ki bi ga moral storiti v glasu karnevalskih in cirkuških predstav svoje vlade v minu-

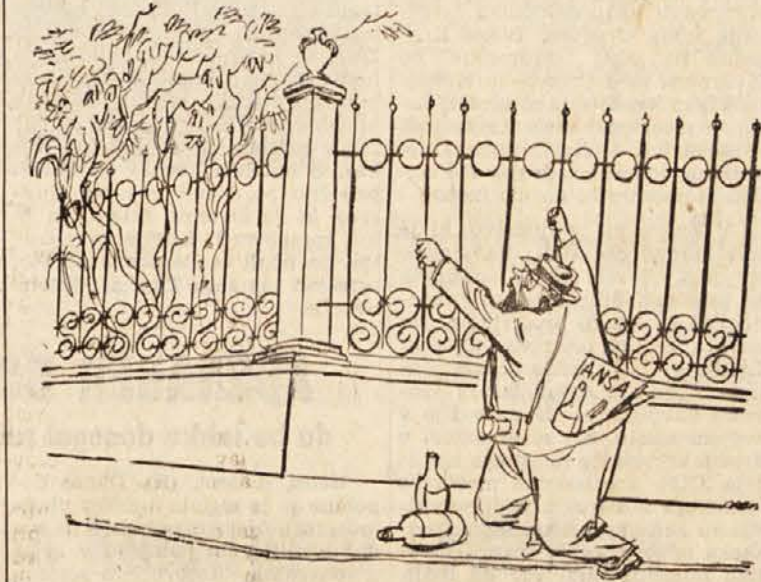
fut, spet vrne v Rim z lovriko slave, kot slavjen »heroj« — kot nekdo Cezar iz Galije.

Zal pa signor Terra ni imel dovolj sreče. Uspeš je sicer vznevoljiti ljudi v svoji okolici: navzelo Jugoslovane in Italijane ter tuje novinarje. Poskavaljo je po novinarski loži, sem ter tja zaklical, žalil posameznike med ljudstvom, se nedostojno vedel do neke Slovenke, čeprav je signor in predstavnik kulturnega naroda, ter od nje prejel klofuto; med govorom ležal in dremal na travi itd. Ko se mu je že skoraj posrečilo uresničiti svoj načrt, pa so ga odstranili in odpeljali v Ajdovščino. Res je, da mu je bila odstranitev s proslave v korist, toda le v fizičnem pomenu... To pa je neznanost v primeri s škodo, ko je izgubil slavo velikega mučenika, bleščече kariere in podobno.

Kako pa Ansa razlaga zvedavo slagojstva Terresa? Takole: Ko je signor na tribuni nekaj rekel svojemu kolegu, ga je neka ženska oklofotala, rekde, da ne sme govoriti italijansko, dokler predsednik govori. Reče se je hotel ubraniti, toda se v istem trenutku so ga aretirale neke civilne osebe. Res neoprijeten primer! Nesimpatični Prepuvedovati mu, da bi govoril v svojem materinem italijanskem jeziku!

Komu neki je Ansa namenila to razlago? Kaj meni agencija — v kakšnem jeziku so govorili tisoči Italijanov iz Trsta in Slovenskega Primorja, ki so se udeležili proslave? Menda ne v kitajščini? Brkone bi bilo bolje, če bi ta agencija, ki želi imeti dober sloves in ugled resne časopisne hiše, bolj pazila, kakšne naloge zaupa svojim sodelavcem in naj bi ti ne prestopali okvirjev novinarskega poklica. Saj ni treba objektivno in pošteno pisati — to je njihova zadeva — toda naj se vsaj vzdrže izjavljanja šerojskih dejanj. Da je agencija Ansa zaščitila signorja Stefana Terresa, ne moremo nič drugega, kot da se strinja z njegovim izjavljanjem in nedostojnim obnašanjem na proslavi na Okroglic.

ANSA SPOROČA

— Na pomoč! Ujeli so me!

S svojim nekulturnim in izjavljanjem obnašanjem na proslavi na Okroglic in med govorom predsednika republike jih je sam razknil. Razknila pa jih je tudi agencija Ansa z razlago incidenta, ki ga je povzročil. »Navodila« se očitno niso nanašala na njegov novinarski poklic, ker si je bila agencija že vnaprej na jasnem, da ne potrebuje objektivnega časopisnega poročila o razpoloženju ljudstva na proslavi in o tem, kako so zbrani Slovenci in Italijani sprejeli govor tovariša Tita.

Diplomatski odnosi s Siamom

Beograd, 7. sept. — Tanjug je izvedel, da je siamska vlada dala pobudo za vzpostavitev diplomatskih odnosov z Jugoslavijo. Po obvestilu državnega tajništva za zunanje zadeve proučujejo pobudo siamske vlade in je možno pričakovati, da bodo diplomatske stike med obema državama kmalu vzpostavili.

lem tednu. Signor Terra se je bil pripravil postati »veliki mučenik«, da z nedostojnimi in vulgarnimi izjavi in žalitvami vznevolji naše državljane in da se, ko bo od njih dobil nekaj klo-

General Grünther o evropski armadi

Washington, 8. sept. (AFP). Vrhovni poveljnik sil Atlantskega pakta general Grünther je izjavil, da je pri ustvarjanju evropske armade mnogo težav, da pa je prepričan, da jih je možno odстранiti in da jih tudi bodo odstranili. Glede nemškega prispevka evropski armadi je Grünther rekel, da ni možnosti za ustvaritev posebne nemške armade, če ne bodo ratificirali pogodbe o evropski obrambni skupnosti.

General Grünther je to izjavil v intervjuju ameriški reviji »United States News and World Report«. V izjavi pravi nadalje, da je vojna v Indokini eden izmed glavnih problemov vrhovnega poveljstva Atlantskega pakta. Stalno pošiljanje ljudi in denarja v

Indokino po Grüntherjevem mnenju zmanjšuje francoske možnosti v Evropi. Opozoril je, da po obvestilih, ki jih ima Atlantski pakt, Sovjetska zveza stalno povečuje svojo vojaško silo, in rekel, naj tudi države Atlantskega pakta skrbje za svojo obrambo. Pristavil je, da so v zadnjih dveh letih in pol oborožene sile Atlantskega pakta podvojile svoje efektivne.

NOVO HUDO IZZIVANJE BOLGARSKIH OBMEJNIH ORGANOV

Ranjen je naš graničar

Beograd, 8. sept. (Tanjug). Včeraj ob 0.30 uri so 3 km severovzhodno od trigonometrijske točke Kačarjev grob bolgarski obmejni organi nenadoma začeli iz zasede streljati na jugoslovanske graničarje, ki so patrolirali po jugoslovanskem ozemlju 120 m od mejne črte. Ob tej priložnosti je bil jugoslovanski graničar Dušan Bajović ranjen na starih mestih; v koleno desne noge, v desni bok, levo stegno in palec desne roke. Jugoslovanski graničarji so odgovorili z ognjem in prisilili bolgarske graničarje, da so se umaknili globlje na svoje ozemlje.

Trije bolgarski banditi se poskušali pritožiti na naše ozemlje

Beograd, 8. sept. (Tanjug). Sedmega septembra 1953 ob 1.00 uri so se 1 km vzhodno od vasi Vetrin, 150 m od mejne črte, jugoslovanski graničarji spopadli s tremi bolgarskimi banditi, ki so se poskušali pritožiti na naše ozemlje. Da bi zaščitili tolopo, so bolgarski obmejni organi streljali. Izstrelili so 50 streliv iz avtomatskega orožja, banditi pa 5 streliv iz samokresa. Pod zaščito ognja bolgarskih graničarjev se je tolpa umaknila globlje na bolgarsko ozemlje.

Bolgarija je zaprosila za agreement

Beograd, 8. sept. (Tanjug). Nedavno je vlada LR Bolgarije poslala Jugoslavijo za agreement za svojega poslanika v Beogradu, kjer ga ni imela od 1. januarja 1950. leta.

Z VSEH STRANI SVETA

VZHODNA NEMCIJA

Vzhodnonemški komentar o zahodnonemških volitvah

Berlin, 8. sept. (AFP). Vzhodnonemski radio je sinoči objavil komentar o volitvah v Zahodni Nemčiji, ki pravi, da je »Adenauerjeva izvolitev napaka komunistične partije Zahodne Nemčije«. Komentar ugotavlja, da so nekateri volilci, ki so prej glasovali za komuniste, zdaj glasovali za socialne demokratke, da njihovi glasovi ne bi bili izgubljeni in da bi se laže borili proti Adenauerjevi politiki. Mnogi niso mogli razumeti politične smeri in programa komunistične stranke, pravi komentar vzhodnonemškega radio, in pristavlja, da je do tega prišlo zaradi nezadostnega stika z delavskim razredom in kmeti. Na koncu komentar poziva komunistično partijo, naj popravi svoje napake, ki so postale očitne med volilno kampanjo in v volilnih rezultatih. Glede Adenauerjevega uspeha pravi komentar, da je posledica zveze imperialistov, velikih industrijalcev in duhovščine. Nedoljske volitve v Zahodni Nemčiji razen tega niso bile »niti svobodne niti demokratične, temveč ameriške volitve«, pravi na koncu komentar vzhodnonemškega radio.

OZN

Konferenca finančnih strokovnjakov

Bangkok, 8. sept. (AFP). Sestri deset finančnih strokovnjakov iz 16 azijskih dežel in šest opazovalcev posebnih agencij pri OZN se je zbralo v Bangkoku k razpravi o finančnih možnostih za gospodarski razvoj Azije. Ti strokovnjaki in opazovalci OZN sestavljajo delovno skupino gospodarske konference azijskih držav in dežel Daljnjega vzhoda.

ZAHODNA NEMCIJA

Uspeh Igorja Ozima

München, 8. sept. Včeraj se je končalo veliko mednarodno tekmovalno mladih glasbenih umetnikov, ki se ga

je udeležilo nad 300 najboljših reproduktivnih umetnikov z vsega sveta. Posebno mnogo udeležencev je bilo iz ZDA, Velike Britanije, Zahodne Nemčije, Francije, Italije in Belgije. Pršli pa so tudi posamezni umetniki iz drugih dežel onstran morja. V igri na violini je dobil prvo nagrado najmlajši udeleženec natečaja, nadarjeni violinist Igor Ozim, ki bo igral skupno z drugimi zmagovalci 15. t. m. na velikem zaključnem koncertu v Münchenu.

Dulles se je razgovarjal z Eisenhowerjem o nemških volitvah

Denver, 8. sept. (UP). Ameriški zunanji minister John Foster Dulles

se je sinoči dve uri in pol razgovarjal s predsednikom Eisenhowerjem. Po konferenci je Dulles izjavil, da so volitve v Zahodni Nemčiji dokazale, da nemško ljudstvo ceni in odobrava politiko treh zahodnih sil — Velike Britanije, Francije in ZDA — in sodelovanje s kanclerjem Adenauerjem v zadnjih starih letih. Izrazil je tudi upanje, da bi lahko Adenauerjeva zmaga pospešila ponovno združenje Nemčije in pove-

čala možnosti za združenje Evrope. Ko je nato govoril o Iranu, je Dulles izrazil upanje na večjo politično in gospodarsko enotnost te države. Dulles sodi, da je sedanje ozračje v tej državi primernejše za reševanje anglo-iranskega petrolejskega spora. Poudarja pa, da ta spor vsebuje tudi mnogo tehničnih vprašanj, ki jih njova vlada za zdaj še ne more obravnavati.

Smrt sodnika Wilsona

New York, 8. sept. (AFP). V 54 letu starosti je umrl predsednik ameriške vrhovnega sodišča in bivši predsednik Predstaviteljskega doma Fred Moore Wilson. Bil je eden najboljših svetovalec bivšega predsednika ZDA Trumanu, ki ga je zaradi sposobnosti celo nameraval poslati v Moskvo s posebno misijo.

Black vnovič izvoljen za predsednika Mednarodne banke

Washington, 8. septembra. (USIS). Upravni odbor Mednarodne banke za obnovo in razvoj je sinoči ponovno izvolil predsednika banke Blacka za naslednjih pet let. Black je postal predsednik banke 1947. leta in v tem času povečal številno članico banke na 4. višino posojil, ki jih daje banka za gospodarski razvoj držav članice OZN, pa od 650 milijonov dolarjev na več kot 1,6 milijarde dolarjev. Skupen čisti dobiček in rezerve banke so se v zadnjih petih letih povečale od 22 na 144 milijonov dolarjev.

KITAJSKA

Združeno poveljstvo obdolženo, da zadržuje še 245 kitajskih in severnokorejskih ujetnikov

Tokio, 8. sept. (UP). Radio Peking je danes ponovno obdolžil Združeno poveljstvo, da protipravno zadržuje še 245 kitajskih in severnokorejskih ujetnikov, ki so želeli repatriacijo. Poročilo pravi, da je kitajsko-se-

vernokorejsko poveljstvo izročilo Združeni poveljstvu seznam z imeni teh ujetnikov, da pa Združeno poveljstvo še ni odgovorilo. Ko na koncu zahteva repatriacijo teh ujetnikov, se kitajski radio sklicuje na nedavno izjavo ameriškega zunanjega ministra Dullesa. V zvezi s poročilom, da so sklenili repatriirati vse ujetnike, ki to žele, vključno s tistimi, ki so bili obsojeni, je Dulles namreč izjavil, da bo Združeno poveljstvo enakopravno odgovorilo in repatriiralo kitajsko in severnokorejske ujetnike, ki prestopajo kazen, a ki se žele vrniti domov.

SPR S TURČIJO

Stockholm, 8. sept. (AFP). Švedsko zunanje ministrstvo je poslalo 4. septembra turškemu zunanjemu ministru novo noto o Lorenssonu, kapitanu tovrstne ladje, ki je trčila v turško podmornico v Dardanelah. Švedska vlada pričakuje odgovor na svoje vprašanje o sodnih ukrepih proti advokatu kapitana podmornice »Dumplinars« v zvezi z obtožbami proti kapitanu Lorenssonu, ki je še vedno zaprt v Turčiji.

LIBANON

Se Izrael pripravil na ponovno zasedbo Jeruzalema?

Beirut, 8. sept. (AFP). Dobro obveščeni krogi poročajo, da je libanonska vlada prejela poročila, da se Izrael baje pripravil na ponovno zasedbo Jeruzalema. V zvezi s tem je predsednik libanonske vlade Jafti sinoči sprejel veleposlanika Francije in Velike Britanije in se z njima razgovarjal o Jeruzalmskem vprašanju. Izvedlo se je, da sta oba veleposlanika izjavila, da njuni vladi spodbujata resolucijo Združenih narodov in da sodita, da Velika Britanija in Francija ne bi privolili v zasedbo Jeruzalema s katerikoli strani. Tako bi se obrnili na Združene narode, da bi preprečili vsako nasilno dejanje.

V nedeljo bo odkritje spomenika žrtvam zloglasnega fašističnega taborišča na Rabu

Na najlepšem otoku našega severnega Jadrana, na vedno zelenem Rabu, ki že desetletja slovi kot »otok Slovencev« — saj ga od zgodnje mladosti tja v pozno jesen obiskujejo kot nekako svoje letovišče prav Slovenci — bo v nedeljo, 13. septembra t. l. velik praznik: odkritje spomenika žrtvam italijanskega taborišča, med katerimi je največ Slovencev iz tistega dela naše ožje domovine, ki ga je leta 1941 okupirala italijanska vojska z Mussolinijevimi črnosrajčniki na čelu.

Ko so fašistični morilci in pozigalci v takratni »Ljubljanski pokrajini« spoznali, da se slovenski narod v svojem odločnem odporu pod vodstvom Komunistične partije ne pusti zadušiti in da je njegova narodnoosvobodilna borba pod zastavo Osvobodilne fronte čedalje bolj vztrajna in uspešna, so se odločili za izreden, le fašizma vreden korak. Meseca julija 1942 so odprli na Rabu veliko koncentracijsko taborišče, ki je imelo v primeru z neštetimi drugimi fašističnimi koncentracijskimi taborišči svojstven značaj stooznanega uničevalnega taborišča. Mussolini je takrat v svojem znanem govoru, meseca julija 1942 v Gorici, diktatorsko odločil, da je treba vse Slovence iz Ljubljanske pokrajine brezobzirno izseliti. Za glavno izseljenko taborišče je bil določen otok Rab, kjer naj bi interniranci do zadnjega poginili. V Sloveniji so nameravali italijanski imperialisti naseliti zanesljivo Italijane-fašiste. Tako bi uveljavili svoje znano načelo izenačenja »političnih« meja z »etnografskimi«.

Glede na ta »veliki fašistični program« so zasnovali in zgradili na Rabu taborišče smrti v ogromnih dimenzijah. V taborišče so strpali nad 15.000 ljudi obseh spolov in vseh starosti, od otrok, rojenih že pod taboriščnimi šotiri, pa do stoletnikov. (Se danes živi v Malem lugu pri Gerovem tak stoltnik, ki je po čudežnem naključju odnesel živo glavo iz rabskega umirališča na svoj, od fašistov porušeni dom.) Otroke in starce, žene in dekleta, može in mladino, vsevpred pomešano, so brez usmiljenja prepustili načrtnemu umiranju ob žgocni rabski vročini, brez zdrave in zadostne vode, ob skrajno pomanjkljivi hrani, ob pomanjkanju najosnovnejših življenjskih sredstev.

Jasno je, da so morale nesrečne žrtve rabskega taborišča v takih razmerah in pod tako zverinskih pogoji množično umirati. Hrana, — na osebo dnevno le 7 dekagramov kruha in dvakrat po korec tople vode, v kateri je bilo razkuhanih nekaj svinjskih buč — je bila fašistom najboljše jamstvo, da ne bo noben interniranec živ zapustil rabske grobnice. Tako obupno stanje je trajalo do januarja 1943, ko se je hrana nekoliko izboljšala. Izboljšanje je pripisali brzokone dejstvu, da so začeli Italijani gledati v rabskih internirancih nekaj rezervoar, iz katerega bi jim bilo morda mogoče rekrutirati moštvo za kvilinsko belo gardo.

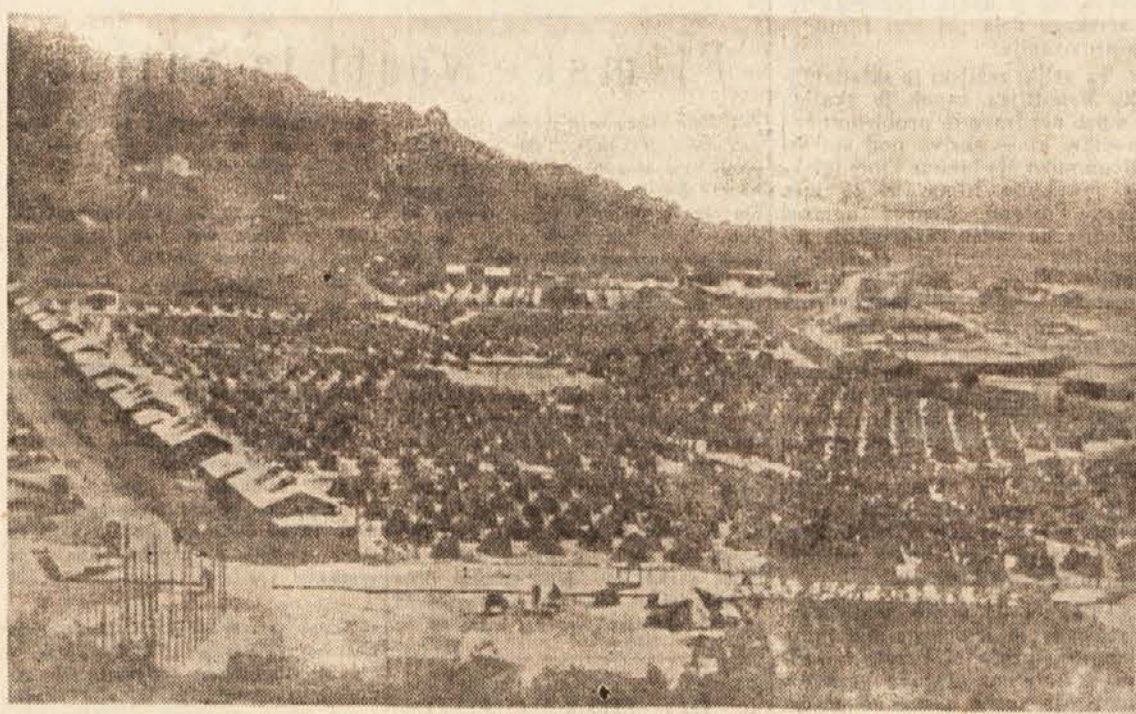
To njihovo namero pa jim je onemogočila močna politična propaganda in aktivnost Osvobodilne fronte, ki je zajela že tudi Rab. Dne 5. januarja 1943 je bil osnovan v I. taborišču odbor OF za vsa rabska taborišča. Ta odbor je sprožil z neverjetnim elanom izredno politično in vojaško aktivnost v vseh oddelkih taborišča. Rezultat odborove izredne aktivnosti je bilo sto in sto zavedenih in navdušenih članov OF. Istočasno pa so bile formirane v samem taborišču, še v ilegalni, prve vojaške enote, med njimi udarni bataljon 160 mož v I. taborišču. Iz tega bataljona se je pozneje razvila »Rabska brigada«, ki je štela 1600 borec.

Otvoritev okrožnega higienskega zavoda na Rafutu pri Gorici

Dne 5. septembra so se na Rafutu pri Gorici zbrali zdravstveni delavci k svečani otvoritvi novih prostorov okrožnega higienskega zavoda. Zavod je bil ustanovljen pred dvema letoma. Ta čas si je pridobil iz lep strokovni sloves in s svojim delom docela upravičil potrebo tovrstne zdravstveno higienske ustanove za primorske kraje, zlasti še za izpostavljeno območje ozemlje. Letos je dobil zavod novo stredo v nekdanji stanovanjski vili s stolpom na Rafutovem hribu, obdano od razkošnega drevesnega in rastlinskega parka. Stavba, ki jo je pred leti dal sezidati tuji bogataš v orientalskem stilu, je dovolj prostora za zavodove oddelke z vsemi ustreznimi laboratoriji in napravami.

Otvoritve, ki je pomenila dostojen uvod v spominske sveča-

Septembra 1943 so se interniranci pod vodstvom svojega odbora OF in s pomočjo svojih vojaških enot sami osvobodili iz taborišča; razorožili so 2200 mož močno italijansko posadko in aretirali zloglasnega komandanta taborišča Vincenza Ciutilija, ki je nato naredil samomor. »Rabska Brigada«

Rabsko taborišče v avgustu leta 1942

je izvedla pomembno akcijo z ladjami na otok Cres, kjer je razorožila tamkajšnje sovražno posadko. Kmalu potem se je brigada izkrcala na obali Hrvaškega Primorja in se po prisegi na Mašunu na notranjskem Snežniku defini-

ktivno vključila v Narodnoosvobodilno vojsko. Iz navedenega vidimo, da je politična in vojaška aktivnost OF spremenila in prekalila na smrt obsojene ljudi v organizirano enotno, ki je odločno raztrgala verige suženjstva in izpuli potrebno orožje neposredno iz krvavih rok.

V Kamporskem zalivu pa je ostalo ob taboriščih obsežno tiho,

z združenimi močmi in sredstvi oddolžujemo mučenikom rabskih taborišč. Dostojno smo jim urečili njihovo zadnje domovanje in jim postavili lep spomenik. Svečano ga bodo odkrili v nedeljo, dne 13. septembra 1953 na Rabu.

neurejeno grobišče, kričeč dokument-strahotnega početja italijanskega fašizma pred desetimi leti. To grobišče — največji skupni grob Slovencev izven ožje domovine — je vsa povojna leta gledalo naše ljudstvo kot nekaj neplačan dolg. Končno pa je tik pred nami vendarle veliki dan, ko se

staviracijah, obsojamo tako renoviranje restavracij. Podoben primer nam nudi restavracija »Domovina«. Tudi ta gostinski objekt so lani renovirali in renovirali so ga spet letos. Clovek se sprašuje, koliko mora naše gostinstvo zaslužiti, da lahko tako luksuzno ureja svoje lokale. Mar naj se potem čudimo, zakaj posamezna gostinska podjetja branijo visoke cene. Namesto dostojnih gostinskih obratov z manjšo režijo in večjim prometom na osnovi nizkih cen, kar bi ustrezalo našim razmeram, imamo nasprotno pojav.

Kadar direktorji gostinskih podjetij branijo takšna naziranja, tedaj lahko vemo, da se v njihovih obratih cene uslugam ne morejo približati željam državljanov. Nikakor ni mogoče opravičiti, da stane danes kosilo v restavraciji dvakrat do trikrat več, kakor v domačem gospodinjstvu.

PREDLOG SKUPINE STROKOVNJAKOV ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

Za racionalno izkoriščanje kmetijskih pridelkov

Treba je zgraditi mlekarne, mline, hladilnice, sušilnice, kleti in klavnice

Poročilo odbora za gospodarstvo o ekonomskem razvoju v prvem polletju zlasti poudarja potrebo nadaljnjega pospeševanja industrije za predelavo kmetijskih pridelkov in potrebo naprav za hlajenje, klavnice, silosov, mlinov, sušilnic itd. Racionalno izkoriščanje kmetijskih pridelkov je postavljeno torej na prvo mesto.

Kakor se zdi, se lahko že leto lotimo uresničenja teh ukrepov, ki so določeni tudi v okrajnih planih za razvoj kmetijstva. Ni treba še čakati končnih rezultatov diskusije in izgubljeni čas, ker nam bo sicer v veliki meri propadel tudi letošnji pridelek, ki je dober.

PREDELovalNA INDUSTRIJA NE IZKORISČA NITI POLOVICO SVOJE ZMOGLJIVOSTI

Doslej naša predelovalna industrija ni dovolj izkoriščala svoje zmogljivosti, in to predvsem zaradi pomanjkanja surovin. Danes se n. pr. v živilski industriji izkorišča zmogljivost samo z 41%, v konopljanah s 34%, v obratih za pridobivanje lanenih vlaken s 50% itd. Razen tega ima naša živilska industrija obrate velike zmogljivosti, ki potrebujejo za pravilno izkoriščanje široka področja za pridelovanje surovin. V današnjih prometnih razmerah (ko nam manjka mreža majhnih delavnic za predelavo pridelkov) je težko rešiti vprašanje prevoza surovin iz oddaljenih krajev, zaradi česar ni mogoče izkoristiti področij, ki so primerna za pridelovanje.

nosti na Okroglici, so se poleg domačih zdravstvenih delavcev ter predstavnikov lokalnih oblasti udeležili številni gostje iz Ljubljane, Sempetra in drugod, med njimi tudi vidni predstavniki centralnih zdravstvenih ustanov. Upravnik okrožnega higienskega zavoda dr. Marušič je v uvodnem nagovoru naglasil važnost okrožnega higienskega zavoda za zdravstveno zaščitno dejavnost v goriskem okraju in se zahvalil vodstvu Centralnega higienskega zavoda v Ljubljani za uvidenost in pomoč. Po otvoritvi so si udeleženci ogledali nove prostore, v katerih je bila ob tej priliki nameščena pregledna higienska razstava. Posebno pozornost so vzbudili prostori laboratorija za preiskavo živil, ki razpolaga z naj sodobnejšo aparatu-
L. K.

Toda prav predelovalna industrija ima odločilen vpliv na razvoj kmetijstva, ker povečuje blagovno proizvodnjo, kajti na tržišče pridejo mnogi pridelki, ki bi sicer propadli ali pa bi jih nepravilno izkoristili (sadje, mleko itd.). Naposled lahko predelovalna industrija zaposli precej delovne sile in prispeva k razbremenitvi v vasi. Kaj naj torej ukrenemo?

OBRATE JE TREBA GRADITI TAM, KJER SO SUROVINE

Uspeh bomo dosegli, če bomo zgradili široko mrežo majhnih tovarn, delavnic, klavnice, sušilnic, hladilnic itd., razen tega pa vrsto manjših delavnic za predelavo grozdja, sadja, vrtnin, mlekarne in podobnih obratov, ki bi bili blizu proizvajalcem in bi mogli organizirati hitro prezevanje svežih kmetijskih pridelkov zaradi predelave ali konzerviranja. Samo če bodo te delavnice in tovarne blizu proizvodnim področjem, se bodo sprico naših neugodnih prometnih razmer lahko razvijale. Skratka, treba jih je postaviti tam, kjer so surovine, da bodo lahko zajele te surovine in vplivale na povečanje njegove proizvodnje.

Orientacija naj bi bila približno takšna: najprej obnoviti obstoječe obrate, nato pa se lotiti gradnje novih. Sladkorna industrija se lahko usposobi za predelavo še 50.000 ton sladkorja, če se razširi pridelovanje sladkorne pese v Makedoniji, v severni Hrvaški in Sloveniji, v Banatu, v dolini Bosne in v Bosanski Posavini. Na ta način bi lahko dosegli povečanje proizvodnje sladkorja na 15 kg povprečno na prebivalca, to je za 85% več, kakor v povprečju 1947—51.

1700 NOVIH DELAVNIC IN 3000 SUSILNIC

Nadalje se postavlja vprašanje, kako zajeti in racionalneje izkoristiti sadje in vrtnine. Za predelavo bi bile primerne delavnice z majhno zmogljivostjo. Strokovnjaki računajo, da bi bilo treba v doglednem času zgraditi okrog 1700 takih delavnic, število sušilnic pa naj bi se povečalo za 3000. Obstoječe sušilnice (ki jih je okrog 40.000) pa je treba modernizirati.

Predelava grozdja je pri nas še precej primitivna. Obstoječe kleti (z zmogljivostjo okrog 13 tisoč vagonov) so nezadostno mehanizirane in brez sodobnih naprav za kletarstvo. Potrebno bi bilo zgraditi kleti še za okrog 20.000 vagonov. Na ta način bi zajeli s sodobno predelavo nad

50% naše celotne proizvodnje vina. Razen tega je treba misliti na to, da se v zvezi s predelavo grozdja uvede tudi proizvodnja grozdnih sokov, ki ji doslej nismo posvečali skoraj nobene pozornosti.

Tudi naše klavnice so zelo zaostale, tako kar se tiče zmogljivosti, kakor tudi glede opreme in higienskih pogojev. Zato se postavlja kot nujna zahteva modernizacija obstoječe klavniške industrije in zgraditev novih klavnice. Če bi zgradili nekaj novih terenskih klavnice v planinskih področjih in okrog 10 modernih industrijskih klavnice, bi se naša proizvodnja mesa povečala na okrog 330.000 ton. Po neki statistiki izgubimo danes pri klanju živine okrog 45.000 ton. Z zgraditvijo in modernizacijo klavnice bi se ta izguba zmanjšala za dve tretjini.

VEČ KAKOR POLOVICO MOKE MELJEMO NA PRIMITIVEN NACIN

Za izboljšanje stanja v mlekarkstvu bi bilo treba zgraditi še okrog 1700 novih zbiralnih postaj z zmogljivostjo okrog 1 milijon 900.000 ton. Danes imamo samo 20 mlekarskih obratov, ki predelujejo mleko v sir in druge mlečne proizvode. Lahko pa bi zgradili še 80 takih obratov s proizvodnjo okrog 1.300.000 ton.

Naša mlinška industrija danes predeluje okrog 500.000 vagonov krušnega žita. Naši veliki mlini nam dajejo samo 92 kg moke povprečno na prebivalca, kar pomeni, da več kakor polovico moke meljemo na primitiven način v potočnih in drugih mlinih. Z rekonstrukcijo in razširjenjem obstoječih mlinov bi dosegli le povečanje potrebne zmogljivosti za 50%. Zato bo nujno zgraditi v prvem času vsaj še okrog 25 novih mlinov.

Z zgraditvijo hladilnic bi preprečili velike izgube pri kmetijskih pridelkih, ki se hitro pokvari. Zmogljivost obstoječih hladilnic pa je zelo majhna, saj nam nudi možnost vskladiščenja samo za 5000 ton. Če bi hoteli samo eno tretjino tržnih presežkov sadja, vrtnin, grozdja, mesa in rib vskladiščiti, bi morali zgraditi še okrog 750.000 m³ hladilnega prostora za vskladiščenje 400.000 ton pridelkov. Ker so hladilnice dragi objekti, bi bilo treba v pridelovalnih področjih zgraditi določeno število zbiralnih postaj s hladilnimi napravami. V glavnih mestih republik pa bi zgradili večje hladilnice za potrošno blago.

Posebno pozornost zasluži tudi industrija krmil za živino. Zaradi pomanjkanja te industri-

ANKETA »BORBE« O GOSTINSTVU

Predlog gostinske zbornice Hrvatske:

popust za letni odmor v turističnih središčih v višini od 70 do 90 odstotkov

Gostinska zbornica Hrvatske je sprejela predlog, po katerem naj bi gostinski obrati naknadno poveljali popuste za koristnike letnega odmora. Zdi se, da je napoved prodorlo spoznanje, da gostinstvo ne more obratovati samo popusti in od tega obratovanja živeti vse leto. Postavlja se vprašanje: kako podaljšati v turističnih središčih sezono tudi »izven sezone«. Prav o tem so nedavno razpravljali tudi v zbornici.

Gostinska podjetja v Primorju ter v ostalih znanih letoviščih razpravljajo o možnosti, da bo od 15. septembra poleg običajnega popusta za koristnike letnega odmora izven sezone v sedanji višini 60% odobraval še popust v višini 10 do 30%. Potemtakem bi penzijska cena, ki znaša v sezoni brez popusta 1000 din na dan, znašala od 15. septembra naprej

100 do 300 din! Po statistiki zbornice bo stal v pretežni večini hotelov v Primorju in drugih krajih povprečno 200 do 500 din.

Turistom, ki izkakovinskih razlogov niso mogli izkoristiti letnega dopusta v poletnih mesecih, se zdaj nudi priložnost, izkoristiti dopust po zelo ugodnih pogojih. Predlog gostinske zbornice Hrvatske je tudi gospodarsko povsem pravilen. Tak popust je »rentabilen«, čeprav skušajo nekateri komercialisti dokazati, da je to jalov posel, ki se ne izplača. V resnici bo tak popust prinesel dvojnoro korist. Omogočil bo podaljšanje sezone skozi vse leto in na ta način stalno zaposlitev gostinstva v turističnih središčih. Po drugi strani pa bo vplival na znižanje cen med sezono. V vsakem primeru je treba ta predlog Gostinske zbornice Hrvatske podpreti.

Mnenje abonenta

V. Nikolič iz Beograda nam piše, da niso redki primeri pogostega renoviranja enega in istega gostinskega objekta. To vodi brez dvoma k podražitvi gostinskih uslug, predvsem prehrane.

Primeri, ki jih bom navedel, opozarjajo na razsipništvo gostinskih podjetij. Te dni je bilo končano renoviranje restavracije »Novi Beograd« v Ulici vojnih invalidov. Pohitite in pogledite, kaj so napravili iz te kavarne. Jasno je izražena želja za luksuzom, ki ni na mestu. Koliko je ta gostinski obrat potrošil letos, koliko lani in koliko predlamskim za svoje opešavanje, bi najbolje ugotovili s pregledom izdatkov v knjigah. Mi, ki smo prisiljeni hraniti se v re-

stavracijah, obsojamo tako renoviranje restavracij.

Podoben primer nam nudi restavracija »Domovina«. Tudi ta gostinski objekt so lani renovirali in renovirali so ga spet letos. Clovek se sprašuje, koliko mora naše gostinstvo zaslužiti, da lahko tako luksuzno ureja svoje lokale. Mar naj se potem čudimo, zakaj posamezna gostinska podjetja branijo visoke cene. Namesto dostojnih gostinskih obratov z manjšo režijo in večjim prometom na osnovi nizkih cen, kar bi ustrezalo našim razmeram, imamo nasprotno pojav.

Kadar direktorji gostinskih podjetij branijo takšna naziranja, tedaj lahko vemo, da se v njihovih obratih cene uslugam ne morejo približati željam državljanov. Nikakor ni mogoče opravičiti, da stane danes kosilo v restavraciji dvakrat do trikrat več, kakor v domačem gospodinjstvu.

Turistična gostinska podjetja v Sloveniji znižujejo cene

Sprejeto znižanje cen živilom, pa tudi zaradi tega, da omogočijo podaljšanje sezone, so turistična gostinska podjetja v Sloveniji že prejšnji mesec sklenila, znižati svoje cene, in to po večini s 15. septembrom. Sklenjeno znižanje znaša 15 do 20% na dosedanje cene, od tako znižane cene pa dobe delavci in uslužbenci, ki preživljajo svoj letni dopust, še 60% popust. Tako bo znašala od srede septembra znižana penzijska cena v Park hotelu Bledu (s 60% znižanjem za dopust) 260—320 din na dan, v hotelu Triglav na Bledu 212 do 252 din, v hotelu »Pod Voglom« v Bohinju 250—260 din, v hotelu »Erika« v Kranjski gori 240 din, v hotelu »Triglav« v Mojstrani 204 din, v obratih podjetja gostinstvo v Tolminu 200 din itd. Prav tako bodo s 15. septembrom znižane penzijske cene v Dolenjskih Toplicah na 200 din na dan (s 60% popustom), v Cateških Toplicah na 212 din in v Dobrni od 1. oktobra na 192 do 236 din.

V vsej Sloveniji velja že od 1. septembra 60% popust za delavce in uslužbence, ki preživljajo svoj letni dopust, kar je privabilo precej novih gostov v naše letoviške kraje, zlasti pa v naša zdravilišča, ki so zdaj po večini zasedena. To velja zlasti za Dobro, Cateške Toplice in Dolenjske Toplice. Znižanje cen od 15. septembra naprej pa bo gotovo privabilo še nove goste.

Zakaj v Ljubljani še ne začno zidati stanovanj z denarjem mestnega posojila?

Vedno znova slišimo, da zaradi neizdelanih načrtov ni mogoče pravočasno začeti raznih gradbenih del

Pred dobrimi tremi meseci je ljubljanski MLO razpisal mestno posojilo za gradnjo nujno potrebnih stanovanjskih in šolskih posojil. Doslej so ljubljanci in mesta podjetja vplačali 52 milijonov posojila. Na Svetu za gradnjo in komunale zadeve MLO Ljubljana smo se pri načelniku pozanimali, kako in kdaj nameravajo ta denar porabiti. Ze na zborih volivcev so namreč ljudje izražali pomisleke, zakaj ne začno zidati kar takoj.

Sedaj smo na Svetu zvedeli, da za stanovanjski hisi v Mostah in Sentvidu še niti niso določili lokacij in da so tudi načrti šele v delu. Zelo veliko vprašanje je, če bodo lahko ti dve hisi in večje v Vošnjakovih ulci začeli zidati še letos, oziroma, kako bodo manjši spravili pod streho, ko je pa jesen in z njo konec gradbene sezone je tu. Mar ne bi bilo mnogo bolje, če bi načrte pripravili še pred razpisom posojila ter bi bili nato lahko začeli takoj z zidanjem.

Z načrti pa nimajo težav in zamude samo z njih stavbah. Prav sedaj si želimo, da njih glave tudi v sent-

viški občini. Tu so imeli v proračunu določeno vsoto za novo gimnazijsko poslopje. Čeprav bi si bili načrti lahko oskrbeli še prej, so čakali, dokler niso dobili denarja. Tako je zgodilo, da so v poletnih mesecih šele delali načrte, zidati pa so začeli komaj pred kratkim, na pragu jeseni.

Ker v Ljubljani nova stanovanja zaradi velike stanovanjske sitosti nujno potrebujejo, morda ne bi bilo slabo uresničiti sugestijo predsednice gospodarskega sveta MLO tov. Mare Dermastveja. Svetuje namreč raznih podjetjem, ki so bili začeli z minimalnimi sredstvi graditi nova stanovanjska poslopja, pa sedaj nimajo denarja, da bi jih dokončala. Naj jih predajo MLO. Le-ta bi lahko z vplačanil posojilom dela hitro dokončal, kolektivom pa bi v povračilo za njihove stroške pri začetnih delih odmeril pripadajoče število stanovanj. V Ljubljani bi tako najprej prišli do stanovanj in izognili bi se tudi upravičenemu zgražanju s strani ljud. da na raznih koncih začnemo zidati, potem pa delo za delj časa zastane. M. N.

Menottijev „Medij“ nov filmski genre?

Na začetku nove filmske sezone je prispela v Evropo filmizirana opera »Medij«, delo Giancarla Menottija, skladatelja, libretista, pesnika in filmskega režiserja. Ze večkrat smo imeli priliko videti filmizirane opere. Toda to

je prvi film, posnet po scenariju — libretu, ki je bil napisan posebej v ta namen. In če bi nas mučno in grozljivo vzdruže ter bizarna snov ne dušili s svojo čudno in nevsakdanjo tragiko, bi Menottijev uspeh pozdravili brez vsa-

kršnega zadržka. Menottiju se je posrečilo z mnogo čuta za mero in z gotovim umetniškim občutkom prikazati na filmu najlepše pevske partije, ne da bi za trenutek njegovo delo izgubilo filmske odlike in pravem smislu te besede. Ko gledalec vidi to enovito, vendar v svoji osnovi kot labirint zamotano montažno, književno in operno tkivo, potem zveni rahlo paradokсно Menottijeva izjava, da je način njegovega režiserskega dela pri tem filmu — improvizacijal

Ta veliki režijski in skladateljski Menottijev uspeh je skaljen s senco nezdre in problematične mistike, ki se skriva pod spiritiščno mizo Madame Flore (glavne junakinje filma, ki jo igra Mary Powers). Čeprav namreč »Medij« na videz razkrinkuje pisano laž okultistične obrti madamme Flore, s pomočjo katere izvablja denar od lahkovernih ljudi, je filmsko dejanje, zlasti odnos med Floro in Tobijem, njenim nemim slugo (izvrstna kreacija Lea Kolemiana), ki je zaljubljen v njeno hčerko Moniko (Ana Maria Albergheti), povsem zapleteno in ostane zapleteno v prozorni mistični zamisli, ki ni nič prepričljivejša kot prazne in mrtve cunje, v katere je Flora oblačila Moniko, da bi igrala vlogo duhov pri njenih spiritiščnih seansah.

Upajmo, da bomo nemirnega, živahnega in izvrvnega umetnika Menottija prihodnjiki srečali v filmu, v katerem njegova pesniška domišljija ne bo navezana na ceno mistično vsebino.

Ana Marija Albergheti in Lea Kolemiana v filmu »Medij«

Domače filmske vesti

»Vesna«, celovečerni film letošnje redne proizvodnje »Triglav-filma« je dokončan tudi že v montaži, ki jo je ob sodelovanju režiserja Františka Čapa opravila Milka Badjura z asistentko Darinko Peršin. Prav tako se bliža kraju tudi montaža nemške verzije tega filma. Premiera »Vesne« bo sredi prihodnjega meseca. Kot smo že poročali, je trajalo snemanje tega filma 77 delovnih dni.

»Zadnji most« se imenuje film, ki ga snema Društvo filmskih delavcev Srbije v koprodukciji z nemškimi podjetjem »Veve«. Tudi pri tem koprodukcijem filmu režira srbski režiser Gustav Gavrin, poleg njega pa še nemški režiser H. Keutner. Tema tega filma, o katerem smo čitali v »Borbi« diskusijo med Vickom Rasporom in Društvom srbskih filmskih delavcev, je NOB neposredno pred kapitulacijo Italije. Glavno vlogo žene nemškega zdravnika bo igrala Svicarka Maria Schel, ki jo poznamo že iz filma »Carobna temnica«, kjer je igrala Heleno, ženo filmskega pionirja Williama Friese-Greenaja. Nekaj časa je ekipa snemala v Dubrovniku, nato pa se je naselila v Mostarju, kjer bo snemala dva meseca.

»Avala«-film pripravlja...

»Avala-film« se ne ukvarja le s filmi, ki jih že izdelujejo ali pripravljajo, temveč tudi z repertoarnim načrtom za naslednjo sezono. Pričakujejo, da bo v začetku jeseni Josip Kulundžić končal scenarij originalne filmske komedije iz sodobnega življenja, Miroslav Djordjević pa priredbo romana »Priseljenici« Miljutina Uskokovića. Scenarije pišejo tudi Bojan Stupica, Momčilo Ilčić in nekaj drugih književnikov in filmskih delavcev.

Ekpa filma »Anikini časi« v Bosni

Po pripravljenem načrtu bo ekipa filma »Anikini časi« kmalu odpravila v Bosno, kjer bo posnela znanje posnetke OKO 25 dni bo ostala v Sarajevu, Han-Pijesku, Vranduku in na Slapovih Kravice blizu Čapljinu. Od prvga avgusta je ekipa snemala interieure v ateleju »Avala-filma«, kjer so posneli nad 100 do 650 kadrov celotnega filma.

Julka Staričeva kot Katca v Pretnarjevem filmu »Na valovih Mure«

»Dalmatinska svatba«, koprodukcijski film »Triglav-filma« in »Hansa-filma« iz Hamburga se bliža zaključku snemanja. Vodstvo predvideva, da bo film posnet okrog 20 t. m. Od ponedeljka do srede tega tedna je ekipa snemala v Lovranu podvodne prizore, od četrta dalje bodo posneli prizore v velikem lokalu dalmatinske gostilne, postavljene v malem ateleju v Trnovem. Do pretekle nedelje je bilo posnetega nad 80 odstotkov filma, oziroma od 517 kadrov (nastavitve) že 426, kar dokazuje veliko zmogljivost naše proizvodnje. Snemanje veličastnega dne na Okroglicu so opravili štirje naši snemalci Milan Kumar, Franc Cerar, Viki Pogačar in Veka Kokalj. Snemali so deloma tudi v barvah, kar se je zgodilo prvič izra obstoja »Triglav-filma«.

»Slovenska glasbena revija« št. 3-4 letnik 1952-53

Ze vse od osvoboditve dalje je postajala pri nas ob vedno bolj razgibanem glasbenem življenju čedalje občutnejša potreba po glasbeni reviji, ki bi obširno zajemala vsa področja glasbene dejavnosti. Od leta 1948 dalje izhaja sicer revija »Naši zbori«, toda ta priobčuje le zborovsko literaturo v glasbeno književni prilogi, katere je po obsegu razmeroma majhna, pa je prav tako težilce na zborih.

Pomemben korak pa je bil storjen ko je prišlo »Društvo slovenskih skladateljev« konec leta 1951 izdati »Slovensko glasbeno revijo«. Ta posveča v nasprotju s slično zavzemanjem revijama iz naše preteklosti »Novi akordi« in »Nova murika« enako pomembnost priobčevanju skladb in književni prilogi. V njej ima revija namen objavljati analize slovenskih skladb prispevke iz področja glasbene zgodovine — pred vsem slovenske — in folklorne strokovne ocene naših skladb in izvajalcev, nadalje obravnavati pedagoška vprašanja glede glasbenega šolstva, organizacijska vprašanja kompozitov in repertoarjev ter ostale stalno seznanjati s vsemi pomembnimi glasbenimi dogodki po svetu.

Uredništvo se je postavilo na pravilno stališče da nepristransko uvršča kvaliteten delo na glede na štiri kajti s tem dobi sam izbor skladb pestro sliko, odziv pri občinstvu pa je tako tudi sigurnejši. Toda žal, da se mora

Pregled naše glasbene revijalnosti

revija slično kot »Naši zbori«, še horti s tehničnimi in drugimi zaprekami, ki povzročajo zamudo izdaje posameznih števk, katere je pri zadnjih dveh že rez precejnejša. Če hoče biti revija na tekočem s prav vsimi aktualnimi problemi, je treba nujno odstraniti takšne zamude.

V zadnji dvojni številki omenimo najprej uvodni članek »Narod in umetnik«, ki ga je napisal skladatelj Anton Lajovic in obsega zelo aktualno razpravljanje o sociološko tako pomembnem vprašanju glede razmerja umetnika ustvarjalca napram občinstvu vprašanju, ki je vedno terjalo svoje rešitve na področju glasbene ustvarjalnosti in je še mnogo bolj terja prav v današnji dobi. Pisec prihaja do popolnoma pravih rešitev, ko postavlja takozvanega »srednjega človeka« — ono ogromno množico ljudi brez izraziteje nadarjenosti za kakršnokoli umetnost, katere stoji nasproti neznanemu številu umetnikov — kot velepomembnega regulatorja umetniškega življenja in končno veljavnega razsojvalca, ki tekom nekaj generacij odloči ali je neka umetnina sposobna živeti ali ne. Morda bi bilo prav zanimivo, ako bi se v bodoče o tem problemu s aplikacijo na naše razmere še kaj razpravljalo.

Podobno kot v prejšnji številki srečamo tudi sedaj prispevek k slovenski glasbeni zgodovini prvi del razprave »Jurij Fleisman in njegova doba«, ki jo

Dosežen sporazum o jugoslovansko-norveški koprodukciji

Te dni sta iz Norveške prispela ravatelj »Avala filma« Dejan Obradović in filmski režiser Radoš Novaković. Z »Norsk-filmom« v Oslu sta sklenila pogodbo o snemanju filma »Krvava steza« po scenariju norveškega književnika Sigurda Evensmoa. Film opisuje življenje jugoslovanskih internirancev. Snemanje se bo začelo 1. novembra t. l. Dve tretjini filma bodo posneli v naši državi, eno pa na Norveškem. Režirala bosta Karl Bergstroem in Radoš Novaković.

JUGOSLOVANSKI FILM „Stojan Mutikaša“

V atelejih podjetja »Bosna film« pri Sarajevu so posneli že nad 300 kadrov umetniškega filma »Stojan Mutikaša«. Scenarij je po istoimenskem romanu Svetozara Corovića napisal Fedor Hanžekovič, ki film tudi režira. Snemalca je Miša Stojanović.

Jih objektov, ki so ga doslej izdelali v Jugoslaviji za filmska snemanja. Film bo prikazal vzdušje srbskega dela stare mostarske četrti v devetdesetih letih preteklega stoletja. Arhitektura, noče, liki, način življenja itd. bodo nosili obeležja tedanjega časa. Glasbo za film sklada Boris Papandopulo po narodnih pesmih. Naslovne vloge v filmu imajo: Stojan — Dušan Janičević, študent beogradske akademije za igralno umetnost, Andja — Mira Stupica, gazda Sima — Salko Repak, Stojanov oče — Svetozar Mitlinovič, gazda Djordjija — Jovan Gec.

Filmske vesti iz tujine

V Hollywoodu so v začetku julija snemali samo 27 filmov. Tako malo jih še nikoli niso snemali. Pač pa so ameriške filmske družbe in igralci snemali v juliju nad 60 filmov v tujini. Čeprav poslovni ljudje Hollywooda menijo, da pomeni snemanje ameriških filmov v tujini za Hollywood samomor, snemajo čedalje več filmov zunaj ZDA. Kje tiči vzrok? Stvar je v tem, da malone vsi sloveči filmski igralci ob sklepanju pogodb zahtevajo, da bi filme snemali v tujini. Za vsak dohodek od snemanja morajo namreč filmski igralci in ameriška filmska podjetja plačati velike davke, če pa snemajo filme v tujini, so davka oproščeni. Če kak filmski igralec ali igralka zasluži na leto 200.000 dolarjev, je davkov oproščen, če so filme snemali v tujini, sicer pa mora plačati 160.000 dolarjev davka. Zato rajši snemajo filme v tujih deželah, da tako sprihranijo na stotine dolarjev. Vse pa kaže, da bo

ameriška vlada kmalu predložila Kongresu zakon, po katerem bodo tudi za službi v tujini obdavčeni.

Nelson Eddy, ki je zadnjikrat nastopil v filmu 1947 leta, stalno na stopa v radijskih oddajah in na koncertnih turnejah. Čeprav je star že 52 let, je nedavno v neki newyorški reviji dosegel velik uspeh. Zdal ko je v modi, vabiti nekdanje slavne zvezde zopet k filmu, so mu filmski podjetniki ponudili, naj bi ponovno igral v filmu. Toda Nelson Eddy je to odklonil rekoč: »Filmsko obdnstvo mi je jasno povedalo, da so časi lahkih romantičnih oper minili. Bolje bo, če se me bodo spominjali tisti, ki so Jeanette Mae Donald in mene gledali v uspešnih filmih te vrste.«

Mira Stupica, nosilec glavne ženske vloge v domačem filmu »Stojan Mutikaša«

„PO PRAGOZDU PERUČICI“

Zivko Ristič, režiser »Splavarjev na Drini«, »Osamljenega otoka« in drugih dokumentarnih filmov, bo začel te dni snemati nov kratometražni film »Po pragozdu Peručici«, o edinem pragozdu v Evropi, ki je bil proglazen za nacionalni park in ki se razteza pod goro Maglič v Bosni. V filmu namerava prikazati ljudi, ki so navezani na ta pragozd, lesno industrijo, lepote in bogastva pragozda, kakor tudi kulturne spomenike teh krajev. Film bodo posneli na področju Magliča, Peručice, Sutjeske, na soteskah Tare in Pive, Foče in okolice.

Znani režiser William Dieterle je nedavno posnel z Rilo Hayworth v glavni vlogi film »Saloma«. Ob zaključku snemanja je izjavil: »Prvikrat režiram film, v katerem nastopa Rita Hayworth. Odkrito povem, da sem se spočetka bal, ker sem izbral njo. Toda kmalu me je njeno delo navdušilo. Ima velike igralske sposobnosti, veliko večje, kakor so jih doslej izrabili. Spet bi rad naštel raj z njo kakšno klasično vlogo, n. pr. Mesalina ali Thais. Prepričan sem, da bi se v takšnih vlogah zelo dobro uveljavila.« — V filmu »Saloma«, ki je posnet v barvah, nastopata tudi znana igralca Charles Laughton in Stewart Granger.

Slovensko narodno gledališče v Ljubljani razpisuje abonma za sezono 1953-54

Razpisanih je 9 skupnih abonmajev za Dramo in Opero, to so redi: A, B, C, D, E, F, G, H in red Petek (popoldanski) ter abonma samo za Dramo, red S.

V OPERI obsega okvirni repertoarni načrt naslednja dela, izmed katerih bo 10 del odigranih za abonente: Svara: Slovo od mladosti, Čajkovski; Plova drama, Prokofjev; Zaljubljen v tri orane, Gounod; Faust, Massenet; Werther, Donizetti; Lucia di Lammermoor, Rossini; Seviljski brivlec, Verdi; Rigoletto, Verdi; Ples v maskah, Strauss; Kavalir z rožo, Gluck; Ifigenija na Tavri, Balet Delibes; Coppelia in dve novi celovečerni baletni deli izven abonmaja bo ponavljala Opera uspeša dela lanske sezone: Foerster: Gorenjski slavček, Gotovac: Ero z onega sveta, Dvořak: Rusalka, Bizet: Carmen, Giordano: André Chenier, Puccini: La Bohema, Puccini: Madame Butterfly, Verdi: Traviata, Verdi: Trubadur, Verdi: Rigoletto, Beethoven: Fidelio, Balet: Lhotka: Vrag na vasi.

Uprava SNG si pridružuje pravico spremembe repertoarja v teku sezone.

Skupni abonmaj, redi A do H in red Petek dobijo v sezoni po 10 dramskih in 10 opernih predstav, dramski abonma red S dobi 10 dramskih predstav. Vsi redi abonmaja so gibljivi, izjem vezani na stalne dneve v tednu; niso vezani na red Petek, ki ima predstave ob petkih od 15.30.

Za vse rede abonmaja se bodo po možnosti uprizarjale iste predstave.

REPERTOAR

DRAMA bi izbirala in odigrala za abonente 10 del spodaj naštetih avtorjev:

Slovenska dela: Torkar: Pravljica o smehu, Miheličeva: Beli grad. Iz jugoslovanske dramatik: Križca: V taboru ali Leda. Iz klasične: Molière: Zlahtni meščan, Tirso de Molina: Don Gil, Ostrovski: Brez krivde krivi. Iz novejših dramatik: Salacrou: Tak kot vsi, Hochwilder: Javni tožilec, Huxley: Glorcin, nasmeš, Bruckner: Elizabeta Angleška, Shaw: Cankarova, Harris: Johnny Belinda, Hsiung: Biserna reka, Garcia Lorca: Krvava svatba, Hemingway: Peta kolona, Hecht Arthur: Naslovna stran, Hellmann: Otroška ura, Wilde: Nepomembna žena, Za mladino bo uprizorila Drama P. Golje: Sreče igralec in priča.

DRAMA P. Golje: Sreče igralec in priča. Možnosti še eno delo izven abonmaja bodo ponavljana dela: Cankar: Hlapci, Linhart: Matiček se ženi, Kulundžić: Človek je dober, Shaw: Pygmalion, Miller: Smrt trgoveškega politika, Racine: Britanik, Golia: Sneguljčica.

»Nevitna« v Egiptu

Jovan Petrovič, komercialni ravatelj »Avala filma« se je pred nedavnim v Egiptu sporazumel s tamkajšnjimi filmskimi razdeljevalci o odkupu »Nevitne«. To je prvi jugoslovanski umetniški film, ki ga bodo predvajali v Egiptu.

»Preprečiti nesreče pri gradbenih delih«

Podjetje »Jadran-film« je končalo prvo tonsko kopijo novega kratkometražnega filma »Preprečiti nesreče pri gradbenih delih«. Režiral ga je Mate Bogdanović, posnel pa Jure Rujančič.

Film prikazuje, kako se pripete nesreče pri gradbenih delih in kaj je treba ukrepati zoper nje. Pri snemanju je sodelovala tudi delovna inšpekcija LR Hrvatske.

»Slovenske glasbene revije« spriči ajene kvaliteten in splošno raznolikosti snovi vendarle lahko nadajemo njenega uspeha na njeni nadaljnji poti. Želimo pa ji predvsem, da redno izhaja.

»Naši zbori« št. 4 VII. letnik

Izbor pesmi, tokrat izključno novih še ne objavljenih, auid glede vsebine tekste kakor tudi glasbeno stilne strani dokaj pestro podoba. Ta zajema vse od preprosto narodne ozioroma v ljudskem duhu grajene pesmi pa do precejnejše kompleksnosti in melodiji, harmoniji in razpletanju posameznih glasov, kar postavlja izvajalcem te večje zahteve. Krog »skladateljev revije« se je v dvema v tej številki objavljenima moškima zboroma (Melanholija, Ogenj in voda) pridružil prof. V. Ukmar. Od skladb je treba posebej opozoriti na mešan zbor »Belokranjska deklica« študenta Akademije za glasbo Bogdana Habbeja, ki smo ga spoznali letos ob zaključni produkciji študentov kompozicijskega oddelka Srednje glasbene šole pri Akademiji za glasbo. Mladi skladatelj je znal sijajno ubrati v skladbo razpoloženje teksta.

Književni del prinaša to pot ob priliki 250-letnice Akademije Filharmonice izključno glasbeno zgodovinski prispevek dr. Cvetka, v katerem je obrtana vsa razvojnata pot, ki vodi od Akademije Filharmonice — prvega umetniškega glasbenega združenja pri nas — preko Filharmonične družbe pravo današnje Slovenske filharmonije.

Tako si ob zaključku prvega letnika

ŠAHOVSKI TURNIR KANDIDATOV ZA SVETOVNO PRVENSTVO

Gligorić med najboljšimi

Lepa Gligorićeva zmaga nad Averbahom — Uspešno povračilo pred dvobojem s Szabom

Jugoslovanski ljubitelji šaha so nedvomno lahko zadovoljni s tem, kako je Gligorić začel turnir, saj po V. kolu deli 4.—5. mesto z argentinskim velenojstrom Najdorfom. Hkrati je med petimi, ki do sled v tem boju na nož za točko niso izgubili še nobene partije. Da bi partijo dobil, je treba mnogokrat priti v zelo tvegane zaplete, iz katerih je težko videti izhod. V prvih treh partijah Gligorić ni preveč tvegala, čeprav je igral ostro. Toda proti sovjetskemu velenojstru Averbahom se Gligorić ni mogel vzdržati, da ne bi poskušal povrniti le-temu lanskoletni poraz v Saltbadenu, ki mu je pokvaril plasman. Partijo je tokrat Gligorić odigral v slogu nekdanjega svetovnega prvaka dr. Laskerja. Naš velenojster se je namenoma izpostavil ostremu napadu in gledalec se je zdelo, da ne bo vzdržal. »Gligorić je izgubljen,« so sepešali opazovalci, med katerimi je bilo tudi mnogo znanih šahovskih mojstrov. Toda nobeden izmed njih ni videl drznejše Gligorićeve zamisli, ki mu je omogočila uspešen protinapad in zmago. To je bila partija, na katero je lahko naš velenojster ponosen. Razburil je gledalce, dotlej nepremaganega Averbaha pa porazil.

Averbah je klonil našemu velenojstru Gligoriću

SE TRI PARTIJE V SCHAFFHAUSENU

V Schaffhausenu bodo igrali samo še tri kola, potem pa bodo velenojstri odšli v Zürich, kjer bodo odigrali še 22 kol. Gligorić igra v Schaffhausenu v VI. kolu proti Szabovu, v VII. proti Euewju in v VIII. proti Stahlbergu. Čeprav bo proti Szabovu nastopil z belimi figurami, bo ta partija za našega predstavnika najbolj kritična. Doslej je Gligorić s Szabovjem dostikrat remiziral in nekateri izgubili, medtem ko ni dobil še nobene partije. Da bi popravil svoj plasman, bo Szabo najbrž poskušal ponoviti, kar je storil proti Bronsteinu. Zato pričakujejo, da bo Szabo igral zelo ostro

in da bo partija burna. Tako bo imel Gligorić možnost, da se bori za celo točko. Ker ve, kaj se je pripetilo Bronsteinu, Gligorić svojega partnerja ne bo podcenjeval zaradi njegovega neuspeha na začetku turnirja, marveč se bo pošteno potrudil, da bi zmagal.

Medtem ko med Gligorićem in Szabovjem pričakujejo zelo ostro igro, to se velja za njegove partije VII. in VIII. kola, ker dr. Euew in Stahlberg igraata bolj strupeno kot kombinacijsko. Če bo hotel priti nima zmagati, se bo moral naš velenojster izogniti izbojem potem teorije, in variantam, ki zlahka privedejo do remijev.

Mnogi udeleženci so optimisti. Najdorf je za mesec dni najel avto in bo plačal zanj tisoč frankov. Na vprašanje, odkod bo vzel denar za to, je zažuden odgovoril: »Mar vi ne računate na mojo naravno tavel Najdorf računata na prvo ali na eno izmed najvišjih mest. Tudi drugi upajo na visok plasman, kot je videti iz njihovih izjav. Toda mnogo je poklicanih, malo izvoljenih!

KAKŠEN BI BIL TURNIR SEKUNDANTOV?

Se nikdar ni bilo na nobenem tekmovanju v zgodovini šaha toliko sekundantov, kot tokrat na turnirju kandidatov. Prvih sekundantov so tisti: Toluš (Keres), Flor (Tajmanov), dr. Trifunović (Gligorić), Bondarevski (Geller), Lilienthal (Petrosjan), Florian (Szabo), Simagin (Smislov), Mojsjev (Kotov), Koltanovskij (Reshevsky), Sokolki (Boleslavski), Bejlin (Averbah), Schödl (Stahlberg), Julio Bolbochán (Najdorf) in Van der Berg (dr. Euew). Ni znano, kdo izmed številnih prisotnih svetovnih mojstrov je uradni Bronsteinov sekundant. Dejansko je sekundantov več kot udeležencev.

Švicarski žasniki delajo kombinacije, kakšen bi bil turnir med sekundanti. Da bi bil takšen turnir zelo zanimiv, pričajo dejstva, da bi na njem sodelovalo pet velenojstrov ter vrsta mednarodnih in drugih znanih mojstrov. Naš novi velenojster dr. Trifunović bi bil prav gotovo med glavnimi favoriti.

Ozren Nedeljković

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE - BORBE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2

Poštni predal 42

PRED GOSTOVANJEM SVETOVNIH TENIŠKIH MOJSTROV V BEOGRADU

Igral sem proti Sedgmanu

Ilija Panajotović o igri Sedgmana in Segure

Ali hočete videti pravi tenis? Potem pojdit v Wimbledon, Roland Gareau, Forrest Hills, tja, kjer se zbirajo svetovni mojstri teniškega reketa. Sele tam boste videli pristni tenis — razburljivo, atraktivno in močan. Mar je mogoče pozabiti wimbledonske dvoboje? Videli sem dvoboj med Drobnyim in Avstralcem Brownom. Igrala sta prvi set, stanje je bilo 40:40, Drobny pa je imel servis. »Atomski servis«, kot mnogi imenuje Drobnega, je krepko udaril žogo. Skorodna nismo videli, kako je zletela onstran mreže. Toda Brown, ki je prežal kot panter pred skokom, se je

vrgl za njo in posređilo se mu je, da jo je vrnil. Drobny je moral ponoviti, kar je storil Avstalec. Zdaj se je on zagnal vodoravno v zemljo in s skrajnim naporom je udaril žogo, jo vrnil na nasprotnikovo polje in dobil prednost, ki mu je prinesla tudi zmago. Takšnih trenutkov je bilo v Wimbledonu na pretek.

Na taisti zeleni preprogi londonskega predmestja sem prvikrat videl tudi nenadkritiivega amaterskega prvaka Franka Sedgmana. To je bilo 1949. Kot jugoslovanski mladinski prvak sem se znašel na wimbledonskih teniških igriščih. Sedel sem v ložu za tekmovalce in s pridržanim dihom opazoval veliki finale. Igrala sta ameriški veteran Schröder in takratni up Avstralije, Frank Sedgman. Takrat slednji še ni znal zmagati v velikih dvobojih.

Osemnajst tisoč ljudi je zapuščalo igrišča in prepričano napovedovalo: »Ta mladenič bo v dveh letih prvak Wimbledonu. Niso se prevarili. Čeprav naslednje leto ni bil zmagovalc, je vendarle 1952 dokončno uveljavil kot najboljši amater na svetu.

nost videti 15. in 16. septembra. Prepričani smo, da bosta v Beogradu pokazala svoje pravo znanje.

Ilija Panajotović

Trabert zmagovalec v Forest Hillsu

V finamu teniškega turnirja v Foresta Hillu je Tony Trabert premagal letošnjega wimbledonskega prvaka Seixasa s 6:3, 6:2, 6:3.

Francoski igralci rugbyja v Beogradu

Zveza športov Jugoslavije je, da bi popularizirala rugby, priredila gostovanje dveh francoskih rugby moštvev. Francoski igralci rugbyja bodo prvič nastopili 26. septembra v Beogradu, zatem 29. septembra v Novem Sadu, 1. oktobra v Subotici in 3. oktobra v Zagrebu.

Sedgman

Šahovsko prvenstvo Maribora

Na šahovskem turnirju za letošnje prvenstvo Maribora sodelujejo: mojstrska kandidata dr. Nemeš in Leo Guzel, I. kategorijski: Njegovan Crespinek, prof. Muzilović, Karlo Kos, Mikunda, Kukovec, Ketliš in Kac. Po tretjem kolu vodi Kukovec z 2,5 toč.

ATLETIKA

Stockholm — Na švedskem lahkoatletičkem prvenstvu so tekmovalci dosegli nekaj odličnih rezultatov: 1500 m: Karlsson 3:45,6, Lundberg 3:47,4, Erickson 3:47,5, Ilander je dosegel na 400 m ovire 52,9, Trolosas pa

LJUBLJENEC GLEDALCEV IN NEPREMAGLJIVI PRVAK

Sedgman ni poznal porazov. Ko je postal wimbledonski prvak je potoval od turnirja do turnirja, toda nikjer ni naletel na igralca, ki bi mu bil kos. Njegov trener Harry Hopmann je zaskrbljeno majal z glavo. Celotno prvenstvo je bilo pod vplivom Sedgmanovih zmagov. Značilno je, da je vodil v polozuju, ki si ga teniški igralci redkokdaj zažele: vsega me je prevzela želja, da bi mi prvi servis uspel. Kajti njegova druga žoga je vedno imela takšen udinek, da nisem vedel, kam naj se postavim. Vedno jo je postal na drugo stran, — tja, kjer mene ni bilo. Zgubila sva s 6:2, 6:3.

Sedgman je postal ljubljenec gledalcev. Njegova igra in njegovo športno obnašanje sta vse navdušila. Igra preprosto, največ na mreži, toda skoraj brez napak. Izvrsno servira. Zlasti ima močan drugi servis. Od njega nič manj slaven Krammer je nekoč dejal: »Sedgmanov drugi servis je najvišji dosežek v teniški igri.«

»NE VEM, KAM BI SE POSTAVIL«

Nekoč sem imel priložnost, da sem tudi sam okusil vso silo Sedgmanovega servisa. V Cannesu na francoski rivieri, sem na spomlad 1952 skupaj z Nikolcem igral proti Sedgmanu in Williamsu. Značilno je, da je v položaju, ki si ga teniški igralci redkokdaj zažele: vsega me je prevzela želja, da bi mi prvi servis uspel. Kajti njegova druga žoga je vedno imela takšen udinek, da nisem vedel, kam naj se postavim. Vedno jo je postal na drugo stran, — tja, kjer mene ni bilo. Zgubila sva s 6:2, 6:3.

»DIVJA MACKA«

Pancho Segura ni prehodil med amaterji tako blesčeče poti. Med profesionalce je šel dve leti pred Sedgmanom. Na turnirjih je bil vedno drugi ali tretji. Sele kot profesionalc je dosegel v svoje največje uspehe. Kar je bil Sedgman med amaterji, je Segura postal med profesionalci.

»Divja macka«, kot ga imenujejo zavoljo njegovega temperamenta, je dosegel letos največji uspeh: postal je uradni svetovni prvak med profesionalci. Pred mesecem dni je v finalu turnirja v Scarboroughu premagal Sedgmana v petih setih. V petih setih pa Mc Gregora, tudi v petih setih.

Segura je majhen, vendar gibčen kot macka. Forehand in backhand igra z obema rokama in je neverjetno točen.

Ta dva svetovna mojstra teniškega reketa bodo imeli Beogražani priložnost videti.

V NEDELJO PRIČETEK SLOVENSKE NOGOMETNE LIGE

Kakor v preteklih, bo tudi v letošnji sezoni slovenska nogometna liga razdeljena v vzhodno in zahodno skupino. Razlika bo le v tem, da skupini ne bosta imeli 8 udeležencev, temveč 10. Tudi raznejštev je nekoliko spremenjena. Zasadje je letos vključeno v vzhodno skupino, zahodni pa so priključeni trije primorski klubi.

Iz zahodne skupine sta se dva kluba vrstila v slovensko-hrvatsko ligo: Korotan direktno in Izola po kvalifikacijski tekmi z mariborskim železnišarjem. Proletarec bo igral v vzhodni skupini Slavija pa je izpadla. Novi člani so: Branik (Solkan), Slovan, Domžale, Piran, in Aurora. Izven konkurence pa bo kot deseti član sodeloval drugo moštvo Odreda. Od klubov, ki so že lani igrali v tej skupini, bodo sodelovali: NK Jesenice, Krim, Železničar (NG) in Postojna.

V zahodni skupini bodo igrali večinoma klubi, ki so sodelovali v pretekli sezoni. Manjka bo le Kladivar, ki bo letos sodeloval v slovenski ligi.

Preseljevanje nogometašev se nadaljuje

Francoska nogometna zveza je dovolila pretop najboljšemu nogometašu Francije Bonifaciju (Nizza) k milanskiemu Interju. Bonifaci bo prestopil za 25 milijonov frankov pod pogojem, da ga bodo Italijani izročili Francozom ob priložnosti svetovnega prvenstva, ki bo prihodnje leto. Če, da bosta italijanska in Mednarodna zveza pristali na ta pogoj.

OD 11.—18. OKTOBRA

Naši košarkarji na turnirju v Istanbulu

Od 11. do 18. oktobra bo v Istanbulu tradicionalni mednarodni košarkarski turnir za »Istanbulski pokal«. Naša košarkarska reprezentanca se je udeležila vseh treh dosedanjih Istanbulskih turnirjev. Jugoslavija je 1951 bila brez izgubljenih točk pred odhodom v Groningen 1946 prvi, čeprav je bil trikrat poražen, zmagal pa je zato, ker je dosegel zadostno število zmag. So pa tudi izjeme, kot na primer na vsem mednarodnem turnirju na Bledu 1951, ko je bil Aliehin na dvostrukem turnirju prvi, ne da bi bil poražen.

koših kot naši reprezentanti. Na tem turnirju so naši košarkarji premagali tudi Francozje in Italijo, toda izgubili so zadnjo tekmo s Turčijo.

Za letošnji turnir so se pripravile razen Turkov tudi reprezentance Jugoslavije, Francije in Italije, pričakujejo pa tudi prijave ostalih držav. Naši košarkarji se bodo na tem turnirju borili za prvo mesto z ekipami Francije, Turčije in Italije.

Košarkarski program v prihodnjih dneh

V SOBOTO ASK : ASVELL

V četrtak bo v Ljubljani prva tekma za finalno državno prvenstvo v košarki. Gostoval bo sedemkratni državni prvak Crvena zvezda iz Beograda, katerega moštvo sestavljajo vsi večini državni reprezentanti. Nasprotnik, ljubljanski ASK je v letošnji sezoni nekajkrat dokazal v domači in tuji konkurenci, da spada

v najvišji razred jugoslovanske košarke, kar bo potkušal tokrat potrditi. Zaradi majhnega števila udeležencev finalnega dela prvenstva, bo ta tekma odločala o končni razporeditvi na lestevici. Začetek tekme bo ob 20. uri na igrišču pod Cekinovim gradom.

Od 11. do 18. septembra bo v Ljubljani polfinalni turnir za mladinsko državno prvenstvo. Kar se predstavniki BIH ni pripravil k tekmovanju, bosta poleg domačega ASK, sodelovala še predstavnika Hrvaške, Lokomotiva iz Zagreba in Železničar iz Karlova.

Na povratku s turneje po Jugoslaviji se bo ustavil v Ljubljani večkratni francoski prvak v košarki A. S. Villebrane, ki bo odigral tekmo z domačim ASK. Tekma bo v soboto, 12. septembra na igrišču pod Cekinovim gradom ob 19.30 uri.

Gostovanje plavalcev Železničarja

NA HVARU IN V SPLITU

Pretekli petek so plavalci ljubljanskega Železničarja gostovali v Splitu. V prijateljskem plavalnem dvoboju so se pomerili s POSK in zmagali z 6:1:33. Zelo dobre rezultate so dosegli pri Železničarju Turke, Gorške, Verželj, Jakominov in Barov. V waterpolu so zmagali domačini s 5:1 (3:0).

Ljubljanci so gostovali tudi na Hvaru. Tekmovali so z moštvom »Veljko Kovačević« in ga premagali z 6:3:39,5.

Waterpolo — Hvar : Železničar 10:3 (7:3).

Danes popoldne bo na Kolesarji mednarodni plavalni in waterpolo dvoboj V. S. Vilah in ljubljanskim Železničarjem. Pričetek tekmovanja ob 16. uri.

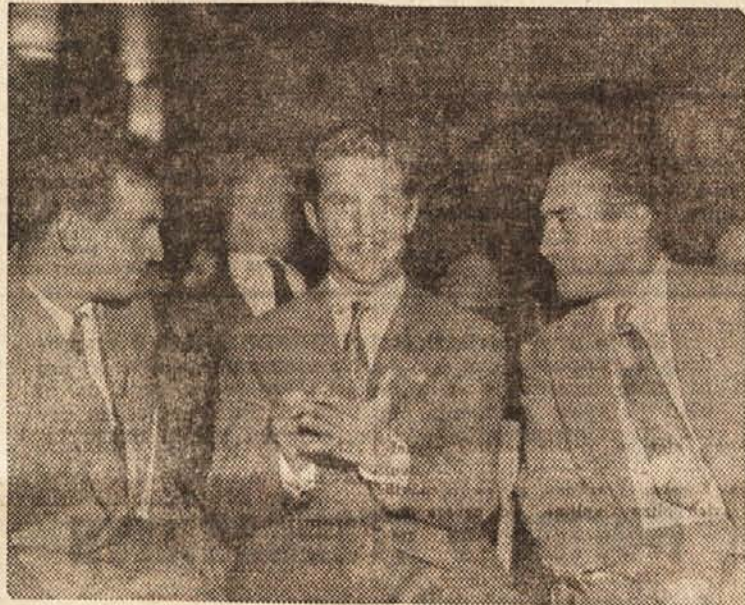
KRATKE VESTI

Catalis. — Kot smo poročali, je Američanka Florence Chadwick dosegla novi rekord pri plavanju čez La Manche. Plavalca je potkušala preplavati Kanal tudi v obratni smeri. Morala pa je kmalu odstopiti. Kljub temu pa je dosegla rekord, ker je plavala v obratni smeri dve milj in četrta več, kot je bil doslej rekord Tom Blowerja. Mlada plavalca je zaslala v tropo morskih živali, ki so jo pikale in je zato že precej izčrpana morala odstopiti. Pravijo, da bi Chadwick dosegla polovico poti v obratni smeri, če bi ob prihodu na francosko obalo vzela okrepilo in stopila iz vođe, kar pa zaradi nesporazuma ni storila. V Doveru so plavalci priredili veličastno sprejemo.

Dover. — Mlada plavalca Florence Chadwick namerava kakoj odpotovati v Gibraltar, kjer bo plavala čez tankjši kanal oziroma za pomočjo ima v načrtu še plavanje čez Daranelce v Turčijo.

Lugano. — Po končanem svetovnem prvenstvu imajo gasilci in delavci veliko dela. Najvišji rekord pri plavanju pokrite s papirjem, pločevinastimi skatami in ostanki živil. Kanton Ticino doslej še ni doživel takšnega obiska. Računajo, da je bilo na nedeljski cesti nikoli poklicnih kolesarjev več kot 200.000 gledalcev. Dve tretjini sta prišli iz Italije v vlakom, z nad 1000 avtobusov in številnimi prevoznimi sredstvi.

Za vse se obisk svetovnega prvenstva ni srečno končal. Pravijo, da je kakih 50 ljudi v bolnišnici zaradi sončarice, saj je temperatura dosegla 75 stopinj. Nekaj jih je hotelo bolj videti, pa so padli z dreves ali streh. Nekoga gasilca je podrl spremljevalni avto, nekoga drugemu zledalca pa se je v trebuh zalpila lesena trska. Hotel je preskočiti ograjo in pozdraviti Coppia.

Tajmanov, Gligorić in Berman

Kongres Mednarodne železničarske športne zveze

Od 17. do 26. septembra bo v Lovranu, Splitu in Beogradu kongres Mednarodne železničarske športne zveze. Organizacijo kongresa so poverili naši državi septembra bo v Münchenu na zasedanju generalne skupščine. Kongresa se bo udeležilo nad 40 delegatov iz mnogih evropskih držav, kot opazovalci pa bodo prisostvovali predstavniki Anglije, Irake, Portugalske, Sirije, Irana, Izraela, Egipta, Severne Amerike, Japonske in drugih. Te države so zaprosile za

sprejem v članstvo Zveze, o čemer bodo razpravljali na kongresu.

Stockholm. — Končano je svetovno in evropsko prvenstvo v dviganju uteži. Svetovni prvaki so postali trije Američani, dva Rusi in en Kanadčan. Dosegli so sedem novih svetovnih rekordov, več pa jih izenačili. V ekipnem prvenstvu je osvojila prvo mesto SZ s 25 točkami, pred ZDA, Egiptom in drugimi. V tekmovanju za evropsko prvenstvo pa sledi SZ, Nemčija, CSR in Avstrija.

DANES III. KOLO ZVEZNE LIGE

Borbe se nadaljujejo

Najzanimivejša tekma Dinamo : Partizan — Crvena zvezda in BSK največja favorita — Ali bo Proleter ponovil uspeh? — Radnički in Vojvodina prvikrat gostujeta

Ta teden je naporen za igralce ligaških klubov. V sedmih dneh bodo igrali dvajset tekem. To ni lahko, tembolj ker ni več gotovih točk. V tem kolu so mirni edinole igralci Hajduka. V žepu imajo šest točk in lahko mirno čakajo na današnje rezultate. Najtežje je novim ligašem. Danes jih čakajo hudi boji z izkušnjastimi nasprotniki.

PETNAJSTO SREČANJE DINAMA IN PARTIZANA

Najzanimivejša in najzanimivejša tekma tega kola bo v Zagrebu med starima tekmovalca Dinamom in Partizanom. Prvi dve oviri je Partizan uspešno preskočil. Zdaj ga čaka težavna tekma. V Zagrebu na igrišču Dinama se je Partizan samo enkrat, in sicer v letošnji pomladi, posređilo premagati Dinamo.

Partizan bo v Zagrebu nastopil v malo spremenjeni postavi. Kot desni krilce bo igral Mladinović, ki je bil v Indoneziji, eden izmed najboljših igralcev naše reprezentance. To bo 15 tekma med Partizanom in Dinamom. Doslej je Dinamo zmagal sedemkrat, šest tekem je izgubil, ena pa je bila neodločena.

CRVENA ZVEZDA BREZ MITIČA

V Beogradu bosta dve tekmi. V predtekmi bosta tekmovala BSK in

DANES POPOLDNE ODRED : VOJVODINA

Danes se bosta na stadionu Odreda pomerila v tretjem kolu zvezne lige novosadska Vojvodina in domači Odred. Začetek tekme ob 16.15 uri.

Rabotnički. BSK je favorit, ne smemo pa pozabiti, da je preteklo nedeljo Rabotnički odlično zaigral in da se bo na svo moč boril, da bi osvojil svojo prvo točko.

V glavni tekmi bosta tekmovala Crvena zvezda in Spartak. Državni prvak je izmed desetih prvenstvenih

tekem proti Spartaku osemkrat zmagal, enkrat igral neodločeno in samo enkrat izgubil. Čeprav je Spartak zelo dobro moštvo, doslej ni izgubil nobene točke, ima malo upanja na uspeh.

Crvena zvezda bo nastopila brez Mitiča, ki je bil v Osijeku poškodovan. Po zdravniškovem mnenju bo lahko Mitić nastopil šele čez štiri-najst dni.

V tem kolu čaka nove ligaše še ena težavna preizkušnja. Odred se bo na svojem igrišču sestel z Vojvodino. Čeprav je doslej osvojil samo eno točko, je Odred zadovoljivo igral.

Japonski nogometaši prvikrat v naši državi

V četrtak se pomerijo z našo študentsko reprezentanco

Na III. študentskem svetovnem prvenstvu v Dortmundu so bili japonski športniki pravo odkritje za vse, pa tudi za nas. Njihovi tekmovalci so v nekaterih športnih panogah, zlasti v atletiki, sabljanju in nogometu pokazali solidno znanje in dosegli dobre uspehe.

Japonske nogometaše smo videli prvič na dortmundskem stadionu, ko so igrali proti Nemčiji. Na nas so napravili močan vtis. To so zelo poštvovalni, hitri in fair igralci. Med vso igro so dobesedno juršali na žogo in na nasprotnikov gol. Nemci

Vojvodina je doslej njegov najmočnejši nasprotnik.

Radnički bo igral v Sarajevu. Na prvih dveh tekmah je igral zelo dobro in starim ligašem predlil največ prijeto presenečenje. Sarajevo se je preteklo nedeljo dobro upiralo Partizanu, toda na svojem igrišču je težka izgubi točki. Borba bo zanimiva. Sile so izenačene, vendar ima Sarajevo prednost, ker igra pred svojimi gledalci.

Lokomotiva je že prepustila dve tekmi v ločenem ligašu. Njen današnji nasprotnik je Proleter, ki je tudi priredil Crveni zvezdi presenečenje.

Proleter je favoriti. Najbrž bo osvojilo igrišče tudi za Lokomotivo »vroče«...

Razen hitrosti imajo tudi tehnično znanje. To poudarjajo dobro obvladajo žogo itd. Tudi z glavo igrajo dobro, vendar so Evropejci višji od njih, zato igra zanje ni primerna.

V četrtak bo naše študentsko moštvo, ki je osvojilo zlato medaljo, igralo z Japonci prijateljsko tekmo v Ujapmu, da bomo videli lepo igro v kateri bo moralo pokazati naše moštvo maksimum znanja in sil, da bi premagalo borbeno Japonec.

Japonski nogometaši so prispeli sinoči s posebnim letalom JAT iz Zürich v Beograd.

NAROČILNICA

Podpisani _____, kraj _____

ulica _____, pošta _____, naročam _____

«Ljudsko pravico - Borbo» in prosim, da mi jo začnete z _____ redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____ Podpis: _____

Odrežite in nam pošljite!

DANES IN JUTRI

SOLSTVO

Razredni in popravni izpiti bodo 14. septembra 1953 ob 19. uri. Nižji tečajni izpiti prične 16. septembra t. l. ob 19. uri. Vpisovanje za vse razrede bo 16. in 17. septembra t. l. od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure. Pravico do vpisa imajo samo delavci. Začetek pouka bo 21. septembra t. l. ob 19. uri. — Kavalarijstvo Delavske gimnazije na I. gimnaziji v Ljubljani.

GLEDALIŠČA

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Otvoritev sezone 1953/54
Sobota, 12. septembra ob 20. uri: V. Ocvirk: «Ko bi padli ožvele». Krstna predstava — izven.
Nedelja, 13. septembra ob 20. uri: V. Ocvirk: «Ko bi padli ožvele». Izven.
Mestno gledališče bo začelo s svojo redno sezono s kratko predstavo nove domače drame v režiji Staneta Severja k. g. Prihodnja sobota bo druga premiera, in sicer francoska komedija M. G. Sauvajona «Trinajst jih bo» v režiji Jožeta Galeta.
Redno vpisovanje abonmajev je zaključeno, vendar pa je nekaj sedežev še na razpolago in se lahko vpišejo v gledališki pisarni.

KINO

KINO UNION: amer. film «Kapitan Horatio». Brez tednika. Predstava ob 18. in 20. uri.
KINO KOMUNA: šved. film «Gospodična Julija». Tednik. Predstava ob 18. in 20. uri.
KINO SLOGA: ital. film «Tri prepovedane zgodbe». Brez tednika. Predstava ob 18. in 20. uri.
KINO SOČA: japonski film «V gozd». Tednik. Predstava ob 18. in 20. uri. Predprodaja vstopnic v vseh štiri kinematografih od 10. do 11. ter od 15. ure dalje.
LETNI KINO TIVOLI: italijanski film «Vrag vzemi slavo». Tednik. Predstava ob 20. uri.
LETNI KINO BEŽIGRAD: amer. film «Soused Boulevard». Tednik. Predstava ob 20. uri. Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih uro pred pričetkom predstave.
KINO SSKA: amer. film «Carrie». Brez tednika. Predstava ob 18. in 20.15. uri.
KINO TRIGLAV: amer. film «Veliki valček». Tednik. Predstava ob 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 17. ure dalje.
LETNI KINO DOM MILICE: zaprt.
CELJE UNION: amer. film «Mreža». CELJE DOM IN LETNI: angl. film «Zobčec z otokov».
BLED: francoski film «Panika». KAMNIK: nem. film «Maja in tančica». ZADOBROVA: ameriški film «Tretji človek».
VEVČE: agl. film «Skrivni rove». DOMZALE: ameriški film «Cez noč rojena».
JESENICE: LETNI: angleški film «Encore». — PFLAVZ. nem. film «Glas drugega».

KRANJ: STORŽIČ: angl. film «Nevidni človek». — PARTIZAN: amer. film «Brzjav na zapad».
MESTNI KINO MURSKA SOBOTA: francoski vojniški film «Prekleti».

RADIO

Sporod za sredo, 9. septembra 1953
5.00—7.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — vmes ob 5.10—5.20 Jutrnanja telovadba — 5.30—5.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled dnevnega sporeda — 12.45 Zabavna glasba, vmes objave — 13.00 Z obiskov pri pionirjih — 13.15 Zbori in solisti pojo slovenske narodne pesmi — 13.50 Kulturni pregled — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Radijske reklame — 14.30 Kratke orkestralne skladbe — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.10—15.20 Zabavna glasba, vmes objave — 17.00 Prenos drugega polčasa nogometne tekme I. zvezne lige Vojvodina: Odred — 18.00 Po koroskem in kranskem... (Pester spored slovenskih narod. pesmi) — 18.30 Zunanje-politični feljton — 18.40 Skladbe A. Dvořaka, V. Novaka in J. Suka igra pianist Marjan Vodopivec — 19.00 Radijske reklame — 19.10 Zabavna glasba, vmes objave — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Lepe melodije — 20.30 Radijska igra — L. N. Tolstoj: «Kreutzerjeva sonata» (ob 125-letnici rojstva Tolstoj) — 21.30 Orkestralna glasba — 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan — 22.15 Pisma glasba — sodeluje Zabavni orkester Radia Ljubljana — 22.55—23.00 Lahko noč — 23.00—24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Sreda, 9. sept. 14.30 Zvijanje in tehnika — Koncert komornega zbora Radia Ljubljana, na sporedu so zborovske skladbe slovenskih avtorjev — 17.30 Odlomki iz opere J. Gotovca «Mila Gojsaliča» posnetek iz festivala v Pull — 18.30 Revjska glasba — 20.00 J. Bizet «Carmen», III. in IV. dejanje — 21.00 S knjižne police: Naše planine v spisu Julija Kugija.
Oddajamo napravo zbirnega kanala v Predračunski vrednosti 3.222.000 din na Jesenicah od novega postajnega poslopja do iztoka v Savo na drugi javni licitaciji, ki bo dne 24. septembra 1953 ob 18. uri pri Direkciji za železnice Ljubljana. Glavni projekt lahko dobe reflektanti pri Odsleku za investicije od 9. septembra 1953 dalje proti položitvi kavnice 1000 din, katere se vrne po predložitvi ponudb. Za zavarovanje dela pod železniškimi tirji bo poseben proračun. Pismene ponudbe je dostaviti do 24. septembra t. l. do 9. ure. Direkcija za železnice, Ljubljana.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: sreda, 9. sept., lekarna: «Pri gradu», Partizanska 1.

KINO

PARTIZAN: angleški film «Dolgo je pomnil».
UDARNIK: ameriški film «Onstran Missourija» (barvni)
PORREJE: ameriški film «Afera na Trinidadu».
STUDENCI: italijanski film «Ljubezen in strup».

RADIO

12.00—15.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 17.00—17.10 O našem sportu — 17.10—17.30 Pianist A. Prager izvaja skladbe hrvaških skladateljev — 17.30—17.40 Poslušajte domača poročila — 17.40—18.00 Zabavna glasba, vmes objave in oglasi — 18.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

Kamion

nosilnost 5 ton, v dobrem stanju, kupimo. Ponudbe pošljite upravi OZEHA, Split, Narodni trg 2 1949

Ker je prva izdaja NORM V GRADBENIŠTVU razprodana in podpisano podjetje dobiva vsak dan naročila, ki jim ne more ugoditi, je «Gradjevinska knjiga» v želji, da bi ustregla vsem gradbenim in industrijskim podjetjem ter ostalim zainteresiranim osebam, sklenila tiskati drugo izdajo knjige

Norme v gradbeništvu

ki bo tiskana v treh delih, in sicer:

- I. del Visoke gradnje
- II. del Nizke gradnje
- III. del Obrtniška dela

Naročila se bodo sprejemala do 1. oktobra 1953 in bodo nepreklicljiva.

Opozarjamo, da bo knjiga tiskana samo v tolikšni nakladi, kolikor bo naročil. Naročila po 1. oktobru 1953 ne bodo prišla v poštev.

ZAHTEVAJTE NAŠ KATALOG!

»GRADJEVINSKA KNJIGA«
IZDAVAČKO PREDUZEČE NRS

BEOGRAD

Masarykova 2, poštni fah 798

tel. 21-173 in 25-464

3763 1-1

Potem ko je tako minila še ena ura, so starejši sopotniki v sredini kupeja zadremali, vojaka pa sta bila še zmeraj zatopljena v svoje berilo. Tudi sam sem hotel malo zadremati, ko je žena nasproti meni nenadoma široko odprla oči, se nasmehnila, se sklonila malo naprej in dejala tiho:

»Ali niste malo prej rekli, da ste pravkar prispeli iz Kanade?«

»Da, rekel sem,« sem odgovoril. »Zakaj pa vprašujete?«

Pričakoval sem, da mi bo začela pripovedovati o svojih dveh čudovitih otrokih, ki se mudita v Kanadi. Morda me bo tudi vprašala, ali ju pisem slučajno videl.

»Zato,« je odgovorila zelo hitro, »ker sem vas nekega večera pred šestim mesecem videla v francoski restavraciji hotela Central v Glasgowu. Tam ste večerjali z nekim možem, ki ga nekoliko poznam.«

Na to bi bil seve lahko našel več dobrih odgovorov, toda izbrati sem moral najzanesljivejšega, in sicer čim hitreje. Utegnil sem ugotoviti, da naju noben sopotnik ne posluša. Žena je bila še zmeraj sklonjena k meni, še zmeraj se je smehljala in upirala pogled vame, le da je bil njen nasmeh zdaj zelo nedolžen, tako da me je mikalo, da bi ga z zaušnico zbrisal z njenega obraza.

»Ali ste prepričani, da se niste zmotili?«

»O tem sem trdno prepričana,« je odgovorila in pripomnila, ko da se mi hoče posmehovati, kar mi ni bilo po volji: »Imam namreč zelo dober spomin za obraze.«

Skušal sem se spomniti, s kom me je videla v Glasgowu, čeprav to najbrž ni bilo važno. Medtem pa sem nadaljeval:

»Rekel sem, da sem se pravkar vrnil iz Kanade. Nisem pa povedal, kdaj sem odpotoval v Kanado. Kakor veste, ladje iz Glasgowa še vozijo.«

»Res je. Lahko bi bili odpotovali po najinem srečanju.«

PODJETJE
ZA VODNA POTA
»IVAN MLUTINOVIĆ
Beograd
KARADJORDJEVA 13
telefon 30-329

k u p i

dva valjarja

10 do 14 ton

uporabna ali neuporabna

Javiti takoj na gornji naslov!

3590 1-1

KNJIGOVODJA

spособen bilanciranja v industrijskem podjetju dobi službo.

Plača 12.000 din ali po dogovoru. Stanovanje za samca in družino v novem poslojpu v Peči, kjer je popolna gimnazija in trgovska akademija.

Ponudbe pošljite:
DRVNI KOMBINAT
PEC 3715 1-2

DROBNI OGLASI

STROJNEGA TEHNIKA z urejeno vojaško obveznostjo in po možnosti prakso sprejme Tovarna gumijastih izdelkov »Sava« v Kranju. 787
TOVARNI AVTOMOBIL znamke Super Taurus, malo rabljen, s prikucnikom (Klipper) prodamo. Ponudbe pod »Super Taurus« na oglasni oddelci. 793
MOTOR 100 cm³ prodam, Smartinska cesta 50. 794

FRIDILNICA VOLNE 113 široka, floretej s 60-com in na komade na prodaj. Liderlender, Subotica, jugovojveča 26.

Vremenska napoved

Napoved za sredo dne 9. septembra: Lepo, pretežno jasno vreme. Zjutraj po kotlinah megla. Temperatura ponoči od 0 do 5°C, najvišja dnevna od 18 do 20°C. Temperatura v Primorju v mejah od 10 do 24°C. Nevarnost slane.

Za delo na terenu pri geološkem vrtnanju in konsolidaciji terena potrebujemo več

rudarskih inženirjev
strojnovrtnalnih tehnikov
kvalificiranih vrtalcev

z urejeno vojaško obveznostjo.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela pošljite

Podjetju za raziskovanje in konsolidacijo terena
»ELEKTROSOND«, Zagreb, Trg Republike 1-I.

1941

ZELEZARNA SMEDEREVO

razpisuje II. ofertalno licitacijo

za adaptacijo Obrtnega doma v Smederevu

Predračunska vsota 7 milijonov dinarjev. Licitacija bo dne 10. septembra 1953 ob 10. uri. Elaborat s pogoji se lahko vidi vsak dan od 8.—12. ure v pisarni referenta za investicije. 3725 1-3

TOVARNA AVTOMOBILOV V PRIBOJU NA LIMU

razpisuje natečaj za

TEHNIČNEGA DIREKTORJA, strojnega inženirja z 10 do 15-letno prakso

3 STROJNE INŽENIRJE s 5 do 10-letno prakso

GRADBENEGA INŽENIRJA za izdelavo gradbenega načrta z 8-letno prakso

3 GRADBENE TEHNIKE s 5 do 10-letno prakso

Nastop takoj. Plača za tehničnega direktorja po dogovoru, za ostale pa po tarifnem pravilniku s terenskim dodatkom. Komfortno stanovanje zagotovljeno. — Zainteresirani naj pošljejo ponudbe s kratkim delovnim življenjepisom in podatki o dosedanjem delu.

FABRIKA AVTOMOBILA PRIBOJ NA LIMU

3557 1-1

Potrebujemo

kvalificirane zidarje in tesarje ter gradbene delavce

za gradbišča Ribnica, Velike Bloke in Rakek ter

2 gradbena tehnika za visoke gradnje

SPLOSNO GRADBENO PODJETJE

»ZIDAR« - Kočevje

Zatemnitev

Roman o nacističnem vojnstvu v Angliji med drugo svetovno vojno.

J. B. PRIESTLEY
v GRETLEYJU

ILUSTRIRAL SAVAHADIN HODZIC

Naposled je napačil trenutek, da sem tudi jaz posegel v pogovor, ker sem si zmeraj prizadeval, da sem se pravočasno predstavil ljudem takšen, za kakršnega sem hotel veljati v njihovih očeh. Tako se mi je laže posrečilo nastopiti v zaželeni vlogi v tem ali onem kraju, ker sem se na tisto vlogo pripravil, še preden sem tja prispel.

Tažo sem kdaj pa kdaj vrnil v pogovor kako pripombo in namignil sopotnikom, da sem nedavno prispel iz Kanade in da imam priporočilo, da dobim službo v nekem velikem podjetju v Gretleyju. To sem povedal nekoliko svečano in sramežljivo, ker dela tako večina ljudi. Povpraševal sem malo po Gretleyju, ali je tam dober hotel, ali bi lahko pozneje dobil privatno sobo in podobno — mož rdečih lic in nižji oficir, ki je nehal prebirati svoj častnik, da bi mi postregel z obvestili o svojem rojstnem mestu, pa sta mi postregla s potrebnimi odgovori. Tisti fant iz letalstva pa je dal svojemu detektivskemu romanu prednost pred tem pogovorom — in tega mu ne zamerim. Tedaj pa sem iznenada opazil, da žena na nasprotni strani nima več zaprtih oči, da se je vrzavala na svojem sedežu, iztegnila svoj dolgi vrat iz krzna in ko nekakšna ptica uprla svoj prodorni pogled vame. Tako je buljila vame minuto, dve, potlej pa se je zapletla v pogovor z možicem rdečih lic poleg sebe o raznih ljudeh, ki sta jih poznala — v glavnem menda o gretleyjskih veljakih; ves ta čas pa se je kdaj pa kdaj vprašujoče ozrla name.